

КОМЕРЦИЈАЛНА
БАНКА

БАНКА ПОСЛОВНОГ СВИЈЕТА
Будва 086 - 451 - 471
Подгорица 081 - 234 - 380
Бар 085 - 313 - 893

Приморске новине

30 ГОДИНА
1972 – 2002

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXXI • БРОЈ 480. • БУДВА, 22. НОВЕМБРА 2002. ГОДИНЕ • ЦИЈЕНА 0,30 Е

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ:
ВЕСНА РАДУНОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ БУДВА

ИСПУНИЋЕМО ОБЕЋАЊА (3)

НА КРАЈУ РЕКОРДНЕ СЕЗОНЕ
У ГРАД – ХОТЕЛУ „СВЕТИ СТЕФАН“

ВРАТИШЕ СЕ ВРЕМЕНА ДОБРА (4)

ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И ХОТЕЛИЈЕРСТВО КОТОР

ШКОЛУЈЕМО БУДУЋЕ УСПЈЕШНЕ МЕНАЏЕРЕ (5)

СКИЦА ЗА ПОРТРЕТ:
МАРКО КОРИДИЋ, КАПЕТАН ДУГЕ ПЛОVIDБЕ

ПУТ ОД МИЛИОН МИЉА (10)

(НЕ)БРИГА О КУЛТУРНОЈ БАШТИНИ

ЗАБОРАВЉЕНИ МОЗАИЦИ (13)

БОЂАРИ МАИНА ПОНОВИЛИ ПРОШЛОГОДИШЊИ УСПЈЕХ

ОВЈЕРЕНА ДУПЛА КРУНА (17)

МЕЂУНАРОДНА БРДСКА АУТОМОБИЛСКА ТРКА „БУДВА 2002“

ГОРАН АСАНОВИЋ РЕКОРДЕР
СТАЗЕ БУДВА – ЛАПЧИЋИ (18)

О ЈУБИЛЕЈУ, ОПЕТ

А ПАРАГРАФИМА ПРИЈЕТЕ ...

Стицајем околности Приморске новине свој велики јубилеј, 30 година од изласка првог броја, обиљежавају скромном свечаношћу поводом Дана општине. Умјесто 13. јула, урадиће се то 23. новембра, жељом и вољом оснивача и издавача листа да се тим поводом бар нешто додги, да јубилеј окупи оне који су у различитим периодима стварали Приморске новине, сараднике, читаоце и пријатеље листа.

Од "реченог" до "суђеног" јубилеја нешто се и промијенило у концепцији листа. Больје рећи, покушало се са промјенама. У најкрајнијим цртама, објављују се прилози из свих приморских општина, новине се продају (односно, могу да се купе) у приморским мјестима и више градова у унутрашњости Републике. Почело се, а предстоји заиста мукотрпан посао разрађивања те концепције и тражења формуле, правог пута до мјеста на (приморској) медијској мапи. Мјеста, које, сигурни smo, постоји. Али које, исто тако, сигурно не чека само нас.

Но, као да нам се нешто неће. Нови Закон о медијима прописао је, једноставно речено, да општине не могу бити оснивач новина. И, даље, да се својинска и управљачка трансформација правних лица која обављају новинску – издавачку дјелатност, изврши у року од дванаест мјесеци од ступања на снагу Закона о медијима, а према одредбама Закона о

својинској и управљачкој трансформацији и Закона о приватизацији. Још једноставније, јер наше законописце (посебно када преводе са "европског", језика који могу да разумијемо самима одабрани) није лако разумјети, локалне новине више не могу бити општинске, треба да се приватизују. Тако, кажу они који неуком народу тумаче европске норме и стандарде, мора да буде, неће нас Европа са општинским локалним новинама. Ајде, кад нас Европа неће са општинским локалним новинама, мада нам није јасно је ли нам то најгоре антиевропско што је у нама, или што наси твоја тумачи не пустише да се мало пресеберемо, да видимо можемо ли се како уклопити у норме тог по европском кроју сашивеног закона. Да оснивачи и издавачи тих новина испитају могу ли се трансформисати, могу ли се приватизовати, када их законописци претходно о томе нису обавијестили. Јер, општине су у складу са важећим прописима одлучивале хоће ли или неће имати локалне новине. Република је преко надлежних органа одобравала њихов рад, а оснивачи и издавачи бринули о свему осталом – о средствима, уређивачкој политици, кадровима... Зато је чудно да што су тумачи европски скројени параграфи пресудили (прије него што су прописали) да нам нема спаса, да ће се локалне новине угасити, да ће постати "музејски експонати". За то "музејски" су у праву, јер те новине заиста имају и музејску вриједност. Бока је почела да излази почетком 20. вијека, беранска Слобода у ратном вијору прије 60 година, Полис (Титоградска трибина) и Никишићке новине прије четрдесетак година... Зашто их онда треба угасити прије "суђења", зашто не препустити оснивачима и издавачима да их сачувају заједно са још неким ко за то има интереса, или да их неко преузме, или... Чему журба представника републичких органа када им те новине нису тако тежак терет, осим ако не мисле да би тако најбрже прикупиле неколико коцкица за европски мозаик по њиховој замисли.

Надамо се, упркос свemu, да ће се локалне новине одупријети пријетњама параграфима, да ће пријетње отупити, и о судбини локалних новина одлучивати у мирној атмосferi, са аргументима и свакако у складу са Законом. Ваљда је и то европски, ако неко не приграби мач да сам пресуђује која је локална новина "за музеј", која за приватизацију... Европа, ваљда, има и нешто што ми називамо локалне новине, па ће се и на овој нашој честици европског простора наћи неко ко ће имати интерес да буде оснивач новина по концепцији сличној постојећој. То, наравно, уопште не подразумијева "преузимање" ни постојећих кадрова, нити уређивачке политike, нити... Drugim riječima, и сасвим конкретније, можда ће неко наћи интерес да буде оснивач Приморских новина, да под тим именом и са традицијом (која, хтјели то пријатиeli или не, није за потијењивање) настави даље. Ваљда је европски и дати шансу у складу са Законом о медијима. Треба сачекати рок за трансформацију, видјети који се листови могу приватизовати, а за које нема интереса. И тек послиje тога (да ли са жаљењем с обзиром на несумњиви вишедеценијски допринос чувању од заборава "малих догађаја", "малих тема" и "малих људи", или славодобитно како су то неки већ почели) констатовати које су локалне новине за музеј.

Тако, у јубиларној години, под пријетњом параграфима, Приморске новине се представљају читаоцима са једним бројем, а прије него се осуши штампарска боја мора се почети са припремама наредног броја. Под пријетњом параграфима. Нимало повољна ситуација, али у овом послу (па и у овом листу, иако се многима чини да су то сасвим мале и безначајне новине) било је и тихих тренутака. И биће их. А преживјело се. И преживјеће се. И послиje те својинске и управљачке трансформације, надамо се.

Васо М. Станишић

Приморске новине

ЛИСТ ССРН БУДВА

Лист издаје Приморске новине

Редакција: Редакција: Редакција: Редакција:

УЗ ПРВИ БРОЈ

Службени лист општине Будва

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ПРИМОРСКИХ НОВИНА 1972 – 2002

ГОДИШЊИЦЕ И ЈУБИЛЕЈИ

ЛИСТАЈУЋИ СТАРЕ БРОЈЕВЕ...

Приморске новине су почеле да излазе 13. јула 1972. године, а сви каснији јулски бројеви листа били су на одређени начин и свечани, што због јубилеја листа, што због јулских празника, Дане бораца и Дане устанка црногорског народа. У тим бројевима било је, обично, пригодних текстова у којима су често сумирани и вишемесечни резултати и активности, истицани успјешни колективи и појединци, односно правио се неки "просек стања", давао подстицај за будуће, боље резултате и већ успјехе у свим сфераима. Поред јулских такви су били и новембарски бројеви Приморских новина, како због Dana (ослобођења) општине 22. новембра, тако и због Dana Републике, 29.

новембра. У јулским бројевима "округлих" година обиљежавао се и јубилеј листа, мада увијек скромно и у складу са условима, мјером и могућностима које су диктирали оснивач и издавач. Стицајем околности, овог јула и оснивач и издавач су "заборавили" наш, ипак, велики јубилеј – 30 година од почетка излажења, јубилеј који се, макар и најскромније, мора обиљежити. Договорено је, зато, на нивоу оснивача и издавача да се то уради на скромној свечаности поводом Dana општине, када већ није поводом дана излажења првог броја, односно на јулу.

Мало закашњело обиљежавање јубилеја (мада и овдје важи оно боље икад него никад или никад није

касно) подразумијева и наш мали допринос, подсећање читаоца на оно о чему се и како писало претекле три деценије. Свјесни да је сваки преглед непotpun, а свака селекција само дјелимични (и субјективни) избор, одлучили смо се да "претрчимо" преко новембарских бројева Приморских новина јубиларних година, почев од 1972. године.

Дакле, о чему су писале Приморске новине новембра 1972, 1977, 1982, 1987. и 1997. године. Није грешком прескочена 1992. година, него је 20 година излажења листа "обиљежено" његовим привременим прекидом – Приморске новине нису излазиле од почетка 1992. до новембра 1994. године.

ПОСЛИЈЕ ДОГОВОРА – АКЦИЈА

Под овим насловом Приморске новине од 1. новембра 1972. године писале су о току сједнице Секретаријата Општинске конференције Савеза комуниста на којој је разматрано само једно питање – Анализи активности на спровођењу ставова и закључака писма предсједника СКЈ и Извршног бироа Предсједништва СКЈ. Писмо је заталасало будванске комунисте, како је истакнуто у наслову, а на састанцима партијских организација углавном је било самокритике.

Град – хотел "Свети Стефан" је тих дана добио "Златну јабуку", највеће признање XVII конгреса туристичких писаца и новинара свијета који је одржан у Атини.

Саговорник тога броја Приморских новина био је Михаил Лукоњин, совјетски пјесник и секретар Савеза писаца ШСР, а наслов интервјуа био је "Будва је као бисер на школку праисла моју душу".

Много тога у Будви није као прије 30 година, али и тада и сада проблем су – пси луталице. Прије неки дан "забринута и преплашена мјештанска" (како се потписала) замолила нас је да напишемо чланак о "инвазији" паса на Будву.

Није у питању један пас, него су то чопори с којима су многи имали "блиски спред" јер су пси све агресивнији, и само је питање дана када ће неко да настрада, образложила је наша суграђанка које је жељела да остане анонимна.

Нијесмо успјели да у овом броју удовољимо молби, али, што за самоодбрану, што за "утјеху", подсећамо да су Приморске новине о томе писале прије 30 година. У тексту "Лавеж паса као на катунима" говори се о чопорима паса, међу којима има и опасних, који понекад запутавју и у двориште школе. Јесмо ли на катунима или у туристичком мјесту, питају аутор упозоравајући да је ова појава озбиљно упозорење санитарној или било

којој другој инспекцији, а и самим грађанима. Како тада, тако и данас, пси луталице су новембарски проблем. И не само новембарски.

Тог новембра су изашла два броја Приморских новина. У двороју 23. новембра на првој страни је истакнуто да је Општи сабор општине усвојио Програм непосредних активности. Формирана је Комисија за испитивање поријекла имовине, а Издавачки савјет Приморских новина, заједно са редакцијом, "проанализирао је досадашњих осам бројева" и закључио да су "из броја у број побољшавале свој квалитет и својим досадашњим излажењем оправдале своје постојање". Но, Савјет је имао озбиљније примједбе, констатовао је недостатке, толико да је закључио да је прерапано да Приморске новине добију Новембарску награду за коју је предложила Општинска конференција Савеза омладине. (Та награда додељена је 1975. године)

Новембарску награду те године добили су Стеван Лукетић, академски вајар, Душан Миковић, шеф кухиње "Свети Стефан", др Војо Франићевић, лекар здравствене станице у Петровцу, и хотелско предузеће "Свети Стефан".

У просторијама основне школе млађи "одјевени у живописне народне ношње увјежбавају игре и пјесме из разних крајева наше земље" што је предходило оснивању Омладинског културно – умјетничког друштва "Кањош". Народни херој Марко Ф. Станишић евоцирао је сјећања на Пљевљанску битку, а Приморске новине су забиљежиле и боравак великог совјетског космонаута Виталија Севастјанова у Бећичима.

Спорта је тада било мање у нашој општини. У републичкој лиги Петровац "у посљедња три кола освојио четири бода", а Могрен био "бољи него што показују резултати".

ДРАГИ ДРУЖЕ ТИТО

Током 1977. године обиљежена је 85. годишњица Титовог рођења и 50. годишњица доласка на чело Комунистичке партије Југославије, па му је са свечане сједнице Сabora општине упућен телеграм "са плахим поздравима, изразом безгранице оданости и неизмјerne љубави". Јубилеј друга Тита посвећено је више страна, Петар Митровић је подсећети да је Тито први пут на Црногорском приморју био 1946. године и то прво у Милочеру.

У тексту "Бокељска ноћ на Ади" пише се како је секција бораца НОР организовала дружарско вече на београдској Ади, а у том свечаном броју листа објављен је и текст Душана Костића о Будви "Блага пјесма залива".

- И ове године плод је напала маслинова мушица, опака штеточина која десеткује

род – истиче се у тексту "Маслине и мушица". И тада се писало да су маслињаци запуштени "па им је тешко и приступити". (Додали би само – како је тада тако је и данас. Само што је маслинovих стабала знатно мање, што због пожара, што због урbanizacije)

"Монтенегротурист" је постигао резултате изнад очекивања – за девет мјесеци хотелски капацитети су коришћени за 11 одсто више него предходне године, укупан приход је био већи 15, а остатак дохотка 89 одсто него 1976. године у истом периоду.

Туристичка информација вриједна пажње у том броју била је и да је послије пет година неизвjesnosti ријешено питање власništva super - модерног хотела "Ac" у Перазића Долу.

Оснивач листа Скупштина општине Будва • Издавач јавно предузеће "Информативни центар" Будва • Вршилац дужности директора АЛЕКСАНДРА РОСАНДИЋ • Вршилац дужности главног и одговорног уредника ВАСО М. СТАНИШИЋ • Програмски одбор: ВУКАшин ЗЕНОВИЋ, ПРЕДРАГ ЈАБЛАН (предсједник), ВЛАДИМИР КАЖАНЕГРА, ЉИЉАНА МАРКОВИЋ и ДРАГАН ЂЕТКОВИЋ Адреса ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ, Словенска обала 13, 85 310 Будва, поштански фах 14 • Телефони: (086) 451-487 (Редакција), 452-024 (Општа служба) Телефакс: (086) 451-487 и 452-024 • E-mail: prn@yntu.yu • Годишња претплата 4,00 евра, полугодишња 2,00 евра, за иностранство 7,00 евра • Штампа НЈП "Побједа" Подгорица • Рукописе и фотографије не враћамо • Лист је пријављен код Републичког секретаријата за информације под редним бројем 253

О СЛАБОСТИМА – ОТВОРЕНО

Озбиљност друштвено – економских односа пореметила је и прву страну Приморских новина па је у броју од 25. новембра 1982. године доминирао наслов "О слабостима – отворено". У ХТО "Монтенегротурист" одржао се збор комуниста, била је ту радна група ЦК СК Црне Горе, а комунисти су указали на низ проблема. "Зета – филм" је поводом 25 година рада одликован Орденом рада са златним вијенцем, а фотограф портер Милош Ђурашевић открио да се оригинална фотографија друга Тита налази у ресторану "Ал Парма". Ријеч је о фотографији која се нашла на 38 насловних страна књиге о Титу, а оригинал је рађен у Сарајеву и фотолабораторији музеја "Лувр" у Паризу. Гост редакције био је сликар Љуба Поповић, а Приморске новине су у том броју представљале и Габријела Гарсију Маркеса, који је те године добио Нобелову награду за књижевност.

"Фудбал" је и тада био спорт број један. Могрен је и тог новембра био у средини табеле Црногорске лиге, а Петровац и Милошевић "војевали" су у јужној фудбалској регији. "Зета – филм" је поводом 25 година рада одликован Орденом рада са златним вијенцем, а фотограф портер Милош Ђурашевић открио да се оригинална фотографија друга Тита налази у ресторану "Ал Парма". Ријеч је о фотографији која се нашла на 38 насловних страна књиге о Титу, а оригинал је рађен у Сарајеву и фотолабораторији музеја "Лувр" у Паризу. Гост редакције био је сликар Љуба Поповић, а Приморске новине су у том броју представљале и Габријела Гарсију Маркеса, који је те године добио Нобелову награду за књижевност.

Будбал је и тада био спорт број један. Могрен је и тог новембра био у средини табеле Црногорске лиге, а Петровац и Милошевић "војевали" су у јужној фудбалској регији.

ИПАК, МИМО ОЧЕКИВАЊА

Под овим насловом у новембарском броју 1987. године Приморске новине су писале о пословању "Монтенегротуриста", тада још увијек туристичког гиганта. У октобру је било више туриста за пет одсто него истог мјесеца предходне године, а у градским хотелима очекивало се да ће бити туриста до средине новембра. Сезону су продужили инострани туристи који су привукле приступачне цијене и "михољско љето". Очекивао се премашај финансиског плана иако га је "скресала" галопирајућа инфлација. Успјеле су вјежбе Територијалне одбране, у Будви је одржан састанак секретара и начелника за општенародну одбрану и друштвену самозаштиту република и покрајина, а тим скромом предсједавајућим генералом – пуковником Вељко Кадијевићем, замјеником савезног секретара за народну одбрану.

Као и прије мјесец дана и у октобру 1987. године небо се над Будвом отворило, а Приморске новине су забиљежиле да је тада само за пар сати пало 223 литара кишне на квадратни метар, да је поплава нанијела штете у 93 индивидуалне и друштвене стамбене зграде. Но, Приморске новине су дале само информацију него и коментар: Опште је мишљење да изненадне бујице не би нанијеле толике штете да су поточни предвиђени за прихват и проток вода били бар половично очишћени. Напротив, они су били затрпани свим и свачим... Тражимо да се, најзад, скхвати да иоле обилне падавине већ деценијама Будву напросто угрожавају. Подсјетимо се само како при таквим случајевима изгледају улице и булевари, када преко њих једино могу да се обратију возила. Пјешаци се остављају на милост и немилост стихији, све се то већ поодавно зна. Планери, урбанисти, пројек-

тант и други непрестано дају обећања да ће се нешто учинити да се стање мијења, али нажалост остаје као у оној народној држи воду док мајстори оду. (Наје ово један текст који би се могао прештампати, објављивати поново послије више година у пригодној ситуацији, јер се многи проблеми из године у годину гомилaju и усложњавају. Не, наравно, само због недовољног утицаја Приморских новина!)

"Било како било, општина Будва је једна од ријетких црногорских општина у којој је дивља градња потпуно заустављена. Прошле године је на примјер 43 објекта, а ове 15. Да не говоримо о 204 прегледа, 75 рјешења, четири кривичне пријаве, 21 захтјеву за покретање прекрајног поступка" – пише у тексту пренијетом из Побједе под насловом "О дивљој градњи и још почеви..."

Те године почeo је фестивал Град – театар, новоформиран Културно – информативни центар је најавио значајну трансформацију културе и скорашињи почетак рада Радио – Будве.

У Старом граду "Монтенегроекспрес" је почeo да даје кредите за адаптацију 140 апартмана који би се продали енглеском тржишту за сљедеће љето, а "Југоцеанија" је обновила флоту са два нова брода – "Купресом" и "Боком". Са флотом од 25 бродова у првих шест мјесеци те године Которани су свјетским морима и океанима превезли 1.900.000 тона разних терета.

О туристичком друштву "Приморје" из Петроваца писано је у фејљтону др Војислава Н. Перазића, а највише простора Приморске новине у овом броју посветиле су сусрету југословенских и њемачких писаца одржаном у Будви 13. и 14. октобра на тему "Рат и мир у књижевности".

Репортер је биљеки "Обалом уз ракијске казане", а завршен је фејљтон по књизи Марка Лазова Куљаче "Сјећања на мучна времена". Омладинско културно – умјетничко друштво "Кањош" је одржало концерт да би сакупило средства потребна за куповину гардеробе, али је одзив грађана био лошиј

ГОДИШЊИЦЕ И ЈУБИЛЕЈИ

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ:
ВЕСНА РАДУНОВИЋ,
ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ БУДВА

• Ситуација у нашој оштавини шеша и комилкованија нећо ћићо сам мислила. • За фамозних "сто дана" много се урадило. • Будва више неће бити вашариште. • Наслиједени дугови највећи проблем који омеша нормално функционисање свих инвештиција у оштавини. • Нови Закон о локалној самоуправи битно ће измијенити неке ствари. • Кадровске промјене усјешице. • Природно је да рејубличка власт ћиће локалну ма које сачињавао

Од 8. јула предсједник Општине Будва је Весна Радуновић. Први пут жена и први пут у посљедњих педесетак година неко није из Савеза комуниста, или партија коју су из њега проистекле. Протекло је три мјесеца, оних стотину дана који се обично дају свакој новој власти да се представи првим резултатима, плановима и најавама за наредни период, што је уз Дан општине повод више за разговор са првим грађанином наше општине.

• Како вам функција предсједника општине изгледа данас, средином новембра, да ли сте тако нешто очекивали ступајући на ту дужност почетком јула. Шта је данас у Будви по вашем очекивању, а шта није и због чега?

Кад сам ступила на ову дужност у јулу ове године, претпостављала сам да ће ми бити врло тешко. Међутим, морам рећи да сам ситуацију у нашој општини слабо процијенила, она је тежа и компликованија него што сам мислила. Ипак, мозак се појако слаже. Неке ствари сам могла предвидети, као на пример, реакцију неких бивших структура на неке одлуке које су на Скупштини донешене. Нисам очекивала да ћу најти на несарађу на толико нивоа, почевши од самих службеника у општини, па до неких републичких институција. Сад је ситуација боља, ако ништа, барем знам на кога могу рачувати.

• Постизборна коалиција Либералног савеза и коалиције "Заједно за Будву", чији су одборници вас изабрали за предсједника општине, најавила је доста промјена које би превазишаље нимало лако наслеђе предходне коалиције ДПС - СДП. Колико се у томе успјело, да ли се урадило колико се и обећало, шта није и зашто? Преузимањем дужности предсједника општине преузели сте и обавезу рјешавања многих виталних питања

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ОКУД „КАЊОШ“

Цјеловечерњим концертом 22. новембра у сали „Зета филма“ у Будви, на дан општине, Културно умјетничко друштво „Кањош“ ће на лијеп начин обиљежити велики јубилеј - тридесет година постојања и рада.

На свечаном концерту биће урученча признања, захвалице и плакете дугогодишњим члановима овог ансамбла и пријатељима друштва.

Омладинско културно умјетничко друштво „Кањош“, основано је 1972. године, као резултат нарасле потребе Будве као туристичког центра, да презентује аутентичне видове културно умјетничког стваралаштва и постане значајан чинилац у културном животу средине, што се убрзо доказује на бројним концертима у Будванском ривијери, широм Југославије, на бројним манифестацијама и фестивалима у земљи и иностранству. „Кањош“ убрзо постаје препознатљив туристички имајући Будве, а његови концерти остали су у сјећању многобројних туристичких гостију.

- Кроз омладинско културно умјетничко друштво

„Кањош“, до сада је у бројним секцијама прошло око 1.000 чланова свих генерација и увијек је представљало најљепше место окупљања младих људи из Будве, њиховог друштва. На вријеме смо приступили изгради Програма привремених локација за идућу годину. С Програмом ће грађани бити упознати, а сигурно је да Будва више неће бити вашариште, како

просторија, гардеробе, нових секција и донација, а све то би требало да забрине надлежне у граду, како би се створили потребни услови за рад нових генерација овог друштва, и наставила његова богата традиција.

Ранко Вукотић памти бројне наступе „Кањоша“ и каже да је тешко, па чак и немогуће, испрочати мноштво лијепих дугаја током дугогодишњег рада у нашем културном народу, друштву и пријатељству, оно је највредније што смо доживјели у „Кањошу“ и сигуран сада је то најљепше место за дружење младих људи.

- Из нас је једно лијепо вријеме испуњено бројним успоменама, путовањима, друштвима која су нам житот чинила љевшим и богатијим и мислили да то данас недостаје младим генерацијама. Зато би требало учинити све, да се обезбедије услови за окупљање, рад и наступе садашњих генерација младих људи из нашега града - каже Вукотић.

Успомене са бројним путовањима прача нам и Желько Средановић, секретар КУД-а „Кањош“ који је члан овог ансамбла од 1975. године.

- Из нас су бројни концерти који се не заборављају, а и данас посебно памтим

ЛИЈЕПА СЈЕЋАЊА И ...

наше наступе на „Данима Абрашевића“ у Ваљеву, у Цељу, Љубљани, Београду, у Немачкој, Данској, Аустрији... Путовања, упознавање са културом народа, друштва и пријатељства, оно је највредније што смо доживјели у „Кањошу“ и сигуран сада је то најљепше место за дружење младих људи. Бројна путовања и пријатељства које сам склапао како код нас, тако и у иностранству, моје су велико богатство и нешто што ће ми остати у трајном сјећању - истиче Средановић.

Даја Јубишић, члан „Кањоша“ од оснивања каже, да је кроз све ове године кроз ово друштво прошло око 1.000 људи, а велики број њих данас су успешнији људи у разним доменима рада и стваралаштва.

- Бројни наступи на разним концертима и фестиwalima код нас и у свијету, нешто је што представља најљепши период у мом животу, јер је рад у „Кањошу“ био не само игра и пјесма, већ својеврсна школа друштва, духа и културе - каже Даја и посебно истиче наступ чланова овог ансамбла у Тунису 1975. године

штини. Уз то треба додати стална дуговања према свим установама и предузима са којима општина мора да сарађује.

• Општина је према важћим прописима лишене многих надлежности које су ранije пренете на републичке органе, а које битно утичу на живот и остваривање њихових права у општини. Како сарађујете са републичким органима, да ли је та сарађња задовољавајућа или није? Или, с којима јесте, а с којима није?

- Што се тиче републичких органа, највећи проблем је "Морско добро", о коме је већ било ријечи у вашем листу. Жалосно је да град Будва није власник ни својих плажа ни хотела. Управо ових дана имамо примјер продаје хотела, у чему општина нема никаквих права одлучивања коме ће се и по коју цијену они продати. Нисмо против страних улагања, али сматрамо да треба поштовати Закон о реституцији и уопште није нормално да се општина потпуно заобилази у тако великим трансакцијама, важним за привреду града. Ми чекамо нови Закон о локалној самоуправи који ће битно изменити неке ствари. На примјер, наплату пореза, који је до сада убрајала Република преко Дирекције јавних радника, на радна места предвиђена систематизацијом, и то је још један корак па побољшања социјалне ситуације у нашем граду.

• Ваше преузимање дужности пратило је плаћање наслиједених дугова од којих су многи управо тада "одморзнути". Колико је од тих дугова измирило, има ли још дугова из ранијег периода који се назију?

- Ми смо у сред сезоне затекли минус од 250.000 евра, тада кад је требало да каса буде пунा. Сада свакодневно пристижу нова потраживања по разним основама, а највећа су она по основи изузетог земљишта, по уговорима који су давно направљени, а сад добијамо од суда налоге за извршење, што значи исплату. Ових дана смо добили један износ од 250.00 евра за исплату, уз један од прошле недеље од 90.000 евра. То су, наравно, највећи проблеми који ометају нормално функционисање свих институција у општини и појединачно?

- Оцјењујем да су кадрови на челу јавних предузећа врло добро одabrani и да успјешno обavљaju svoju dužnost. Neki od njih se takođe susreću sa razlicitim teškočima u komunikaciji sa službenicima koje su na-slijedili u svojim ustanova-ma, ali mislim da će se i to prevažiti, jer pravog razloga za opstrukciju nema.

Сви смо на истом zadatku, са истим циљевим - да на свима буде лакши и љеши живот.

Што се промјена на челu јавних glasila tice, tamo se

подигло највише "прашице". Међутим, ти нови људи, на чељним мјестима су показали да су праве особе на правом мјесту. Ми смо задовољни њиховим радом, јер остварују циљ због којег су ангажовани.

• На протеклим парламентарним изборима ЛСЦГ и коалиција "Заједно за промјене" постигли су у већини општина слабије резултате него на локалним изборима. У нашој општини, међутим, актуелна коалиција и по тим резултатима има убедљиву предност, односно више од половине гласова бирача који су изашли на изборе. Да ли ће резултати парламентарних избора у Будви, иначе, ради локална самоуправа с обзиром да су вашу коалицију политички противници оцјенили као "неприродну" и као такву осуђену на неуспјех?

- Ови избори су потврдили да је наша коалиција добила већину гласова грађана Будве. Али да је и другачије, резултати парламентарних избора не могу утицати на промјену локалне власти. То би било недемократски и не законито. Природно је да се опозиција удржи против неефикасне власти, која је имала више од једне деценије да нешто промијени у овом граду, а није то урадила.

Природно је да републичка власт поштује локалну, ма која сачињава и да нађе начин да сарађује са њом у интересу свих грађана.

• О дану општине 22. новембра, одређеном према датуму када је Будва ослобођена 1944. године, не постоји потпуна сагласност. Сматрате ли да је то најбоље решење или би Будва као свој дан требала да слави неки други датум?

С обзиром на различита сјећања и осјећања које овај датум изазива код грађана, евидентно је да он није у потпуности прихваћен. Међутим, треба га доживљавати као Дан општине, а не освртати се у прошлост која би нам понудила разлоге за против.

О томе треба да одлуче грађани, али мислим да то питање не треба постављати на начин да поново изазове подијељеност.

Васо М. Станишић

Досја највећих проблема: Весна Радуновић

се често назива.

Оно што нисмо још урадили је усвајање генералног урбанистичког плана и једина смо општина у Црној Гори која такав план нема. Знамо да без ГУП - а није могуће зауставити дивљу градњу, нити је могуће остварити приходе неопходне за нове инвестиције. Новчани износ који би општина приходила од наплате комуналних мјесних саобраћаја, да се једна зграда у Старом граду додијели Музичкој школи, смартам врло важно и одлуку о промјени је постигнути споразумом о премјештању и уређивању нове депоније, на другој повољнијој локацији. Затим, отворена је општинска канцеларија у Петровцу, што је битно олакшало комуникацију између грађана Петровца и општинских служби.

• Постоји још толико неријешених проблема, много тога због чега грађани сигурно нису задовољни, али ћemo већи дио наших обећања реализовати већ идуће године.

• Ниједна радикална промјена власти није једноставна ни лака. Јер, не мијењају се само они на челу него треба, да тако кажемо, промјенити и добар дио инфраструктуре. Колико се у томе успјело, да ли је било и отпора које ишчекивали?

• Ми смо поставили општинске функционере и директоре јавних установа, али нисмо отпуштали раднике, иако има, нажалост, оних који то, својим незалажањем на радном месту, заједно са службеницима који су наслиједили у својим установама, али мислим да ће и то превazihi, jer pravog razloga za opstrukciju nema.

Сви смо на истом zadatku, са истим циљевим - да на свима буде лакши и љеши живот.

Што се промјена на челu јавних glasila tice, tamo se

што је био први велики одлазак у иностранство. - Сви су били одушевљени нашим наступом на том међународном фестивалу а на завршној вечери, сјећам се ријечи тадашњег југословенског амбасадора у Тунису, који је рекао: више сте ви учинили за 15 дана боравка у овој земљи, него сва наша дипломатија за посљедње четири године. То је увијек била права мисија "Кањоша" на свим путовањима и жалосно је што се данас наше друштво налази у таквој ситуацији, без услова за рад и окупљање младих људи.

Рајко Мјатовић је провео цијелих 20 година у овом културно умјетничком друштву и као његове колеге памтили много лијепих путовања и наступа у земљи и иностранству. - За разлику од многих спортичких активности којима се бавио, као млад човек, фолклор је задржао моје интересовање све до данас и представља моју велику љубав. То траје од моје 10. године. Све је почело као дјечија радозналост, а наставак активности у "Кањошу" је вјероватно услиједио због моје склоности ка игри

Ранко Павићевић

АКТУЕЛНОСТИ

НА КРАЈУ РЕКОРДНЕ СЕЗОНЕ У ГРАДУ – ХОТЕЛУ СВЕТИ СТЕФАН

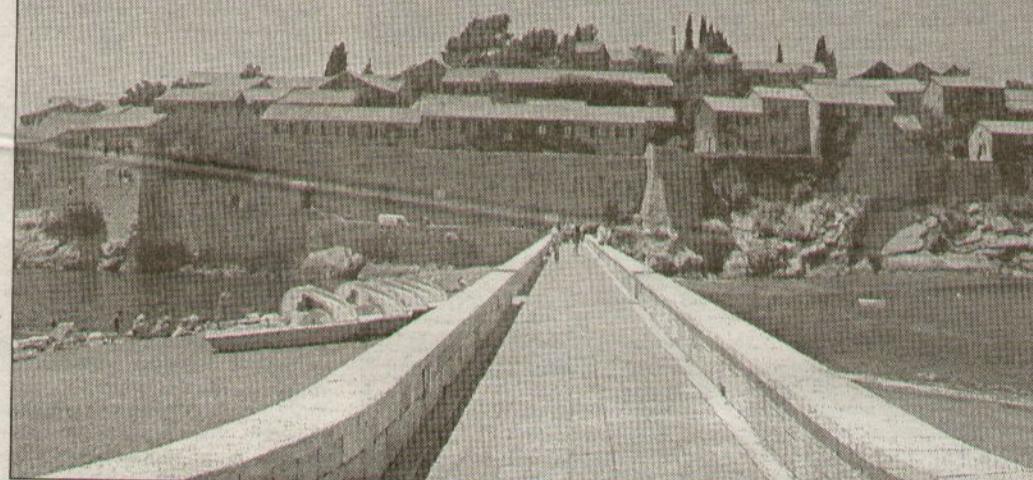
ВРАТИШЕ СЕ ВРЕМЕНА ДОБРА

Посљедњих дана октобра град - хотел "Свети Стефан" затворио је своје капије, пошто је испраћена задња група овогодишњих гостију. Како то налаже до мајински ред попијена је по нека за растанак, уз по здрав "срећно, додгине". А онда је почело паковање инвентара који ће поново бити "активиран" у пролеће наредне године.

Перо Рађеновић, први до мајин нашег најпознатијег љетовалишта задовољно трла руке. Била је, каже, ово најбоља сезона у протеклих десет година. И када је упитана број гостију, а такође и њихова структура. Па и када се ради о финансијским ефектима.

- Овогодишња сезона била је и најдужа у посљедње вријеме, истиче Рађеновић. - Прве госте смо примили за првомајске празнике, а за кључали смо велику гвоздену капију задњег викенда у октобру. За то вријеме наши капациитети (220 кревета) су били углавном пуни. Током јуна, јула, августа и септембра пуњење је било стопотносто. У шпицу сезоне се догађало да имамо више гостију него кревета. Ко ристили смо, наиме, помоћне лежаје, како бисмо смјестили све који су стигли овде на одмор.

Страни и домаћи туристи остварили су на "свешу" 22.000 ноћења, што представља заиста изванредан резултат. Оно, што такође представља посебан квалитет је чињеница да се знатно повећао број страних туриста у односу на прошлу и предходне године. Новина је и у томе што је чак 60 одсто гостију стизало из земаља Западне Европе. Било је прилично туриста из Русије, који већ по традицији од распада бивше Југославије током јета опсиједају полуострво. И, такође већ по тра-

дији овде су одмарали наши људи. Они богатији из Југославије, али и они који живе и раде у разним крајевима света.

- Посебно је важно да је структура гостију све боља, каже Лука Митровић, шеф рецепције града - хотела, човјек који је ове сезоне имао заиста пуне руке послана.

- Опет су у нашим апартманима одмарале свјетске звијезде и ово је подсећало на стара добра времена када су се на тијесним улицама некадашњег рибарског села могли срећти Софија Лорен и Карло Понти, Марина Влади, Моника Вити, Алберто Моравија, Клаус Кински, Питер Јустинов и Ингемар Стенмарк, Силвестер Сталоне и други.

"Светац" је током минулог јета угостио и два "оскаровца" што такође представља престиж. Прво је овде боравио познати руски глумац, углавни водећи Малог театра у Москви, Јуриј Соломин. Једини Рус добитник највеће филмске награде за улогу у култнот

филму "Дерсу Узала". У разговору с овим репортером казао је да је проводи одмор на разним меридијанима, али да је открио "парче мора и неба" које нема поређење. Убрзо послиje њега у чувену вилу 118 која је била домаћин најпознатијим свјетским именима, стигао је такође добитник "Оскара", енглеска мага звијезда Џереми Ајронс. Провео је пуна два мјесеца овде радећи на филму "Матилда", који су заједнички снимали ГАМ из

словенски репрезентативац. - Треба истаћи и једну новину када је у питачу "светац", наглашава Лука Митровић. - Наш објекат је постао изазовано место за богате индустриске из Западне Европе. Овде су, наиме, одржавали сједнице управних одбора власници чуvenих фирми као што су "Мерцедес", "Дивела" и друге. Богати руски банкарци су стизали на два, три дана да прославе пословни успјех, овде су такође богати Руси славили рођендан свог

КАДАР

На Светом Стефану раде најискренији угоститељски радници. Конобарску елитну чету, све више помажу млади који уче занат од мајстора, слично је у кухињи, на рецепцији и у другим пунктовима. Оно што се често чује, је чињеница да су примања запослених у овом објекту веома ниска. Свети Стефан послује као посебна јединица у оквиру "Будванске ривијере", али без сопственог рачуна. Велики промет се утапа у заједничку касу и добија се блиједи просјек. Тако они који овде и добро и успјешно радије судбину колега из других објеката који имају и мање послана и мање знања и искуства.

Рима и Фilm 87 из Београда. И овај помало размажени глумац, један од најтраженијих на свјетском филмском небу, није крио одушевљење "свешем" и обалом нашем. А није штедио ријечи хвале и за јединствену екипу конобара и кувара, која готово не зна за грешке у овом осјетљивом послу.

Боравили су на Светом Стефану и наши познати спортисти. Златни капитен југословенске кошаркашке репрезентације Владе Дијана, баш овде је узео "злет" за Индијанаполис, где је маестрално дириговао плавим оркестром који је одбацио свјетско злато. Боравио је са породицом, баш као и фудбалер Славиша Јокановић, такође југо-

успјешног друга, дошавши специјалним авионима да би обиљежили тај чин. Вјерујем да ће и наредне сезоне бити слично, јер та врста туризма је хит у свијету. Богати траже овакве и сличне кутке за краћи одмор и уживање и не жале новац.

А када је у питачу новац, трошило се лијепо. "Дом пееријон" је опет текао поточима, спремао се увелико јајстог и друге квалитетне рибе и остала скупе ђаконије. Финансијски ефекти су били, дакле, добри. Колико је "светац" укупно промета остварио знаће се нешто касније када и ти биланси буду сведени.

Слиједи одмор за оне који су непосредно радили с гостима током овогодишње сезоне. За конобаре, куваре, рецепционере, помоћно особље. Не, међутим и за оне који воде ову пословну јединицу, свакако најуспешнију у ХТП "Будванска ривијера". Интересовање за одмор на "свешу" већ испољавају страници, иако је тек сезона завршена. Слиједе берзе и сајмови, на којима ће бити представљена понуда нашег љетовалишта. Но, судећи по ријечима Предрага Јелушића директора Туристичке организације Црне Горе, главни гости популарног "свеша", наредне сезоне биће Енглези. Како је саопштио новинарима позната туристичка агенција "Холидеје опшенс" из Лондона закупила је већи дио капацитета Светог Стефана.

Енглези се, дакле, враћају послиje деценијске паузе, биће мјеста и за остале богати и познати свијет. Град - хотел, који ће своје капије отворити рано с пролећа, имаће опет богату сезону. По свој прилици богатију и од овогодишње.

С. Ш. Грегорић

НАША ТЕМА:
УПРАВЉАЊЕ МОРСКИМ ДОБРОМ
ЈУЧЕ И ДАНАС – КАКО СЈУТРА?

ИВО АРМЕНКО, ИЗВРШНИ ДИРЕКТОР
ХТП „БУДВАНСКА РИВИЈЕРА“ АД

ЗАКОН ДОБАР,
ПРИМЈЕНА С ПРОПУСТИМА

ХТП "Будванска ривијера" а.д. сматра да је државна политика да се на јединствен начин уреди материја управљања морским добром, његовим коришћењем, унапређивањем и заштитом, доношењем Закона о морском добру, била исправна и показала своју основаност.

У свом десетогодишњем пословању спровођење Закона односно његова имплементација у пракси, показала је многе недостатке - пропусте, који пријете да се основне идеје Закона обезвриједе.

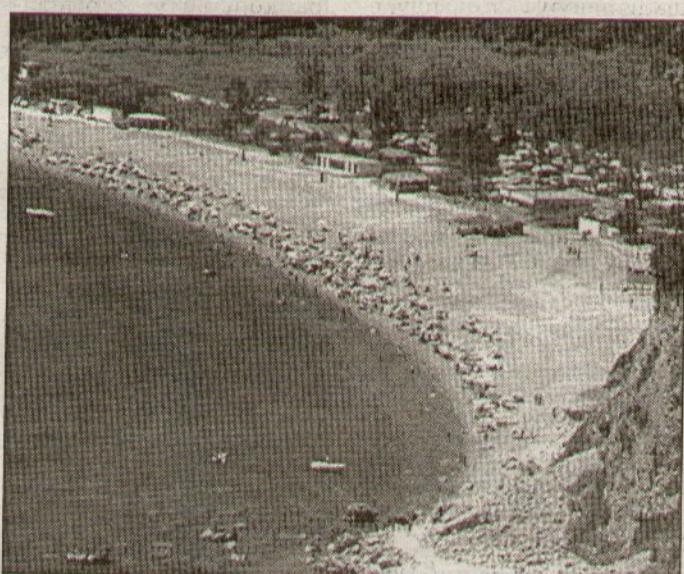
Прије свега, инвестиционе улагања у инфраструктуру морског добра била су недовољна улагања средстава у ту инфраструктуре, уместо да носилац исте буде Јавно предузеће "Морско добро", предузеће који пријете да се на квалитетни начин уређи управљање, коришћење, унапређење и заштита морског добра, најјесу у добрим дијелу испоштовани.

Што се тиче прописа о управљању и коришћењу морским добром - конкретно Закона о морском добру, његова основна идеја и садржај је коректно урађен и кореспондира са законским решењима других земаља које уређују ово питање.

У пракси је, међутим, по нашем мишљењу, дошло до злоупотребе решења из члана 3. Закона о морском добру, у том смислу што је морска обала - појас копна неоправдано проширен. С обзиром да је морско добро у државној својини практично дошло до национализације дјелова копненог појаса који се ни по чему не може сматрати или доводити у везу са морским добром.

У члану 4. експлиcitно стоји да је морско добро у државној својини. Таква формулатија ставили у контекст одговора на питање да ли је направљен корак напријед или корак назад у односу на десетогодишњи период управљања и коришћења морским добром, онда би одговор могао да буде сљедећи.

У односу на период који је предходио периоду посљедњих десет година направљен је помак напријед саимим што је држава доношењем Закона о морском добру показала свој интерес

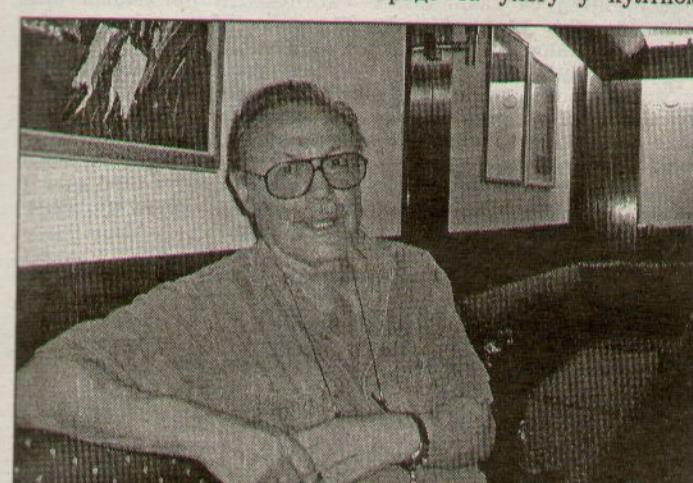
ДРАГАН ПЛАМЕНАЦ, СЕКРЕТАР СЕКРЕТАРИЈАТА
ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ОПШТИНЕ БАР

И ОПШТИНЕ ДА СЕ
ПИТАЈУ

Органи локалне управе Скупштине Општине Бар у посљедње вријеме остварују добру сарадњу са јавним предузећем за управљање морским добром из Будве.

Укупно гледано сматрамо да простором морског добра треба да управљају предузеће чији је оснивач

Скупштина или Влада Црне Горе, али јединице локалне управе, односно приморске општине, треба да имају утицај у управљању и одлучивању у пословима из надлежности предузећа посебно у дијелу коришћења простора морског добра.

Руски "оскаровац" на "свешу" – Јуриј Соломин

Један од дођиваја сезона: Ђереми Ајронс, на конференцији за штампу поводом снимања филма "Машилда"

АКТУЕЛНОСТИ

КАМП КАМЕНОВО ПОНОВО ПРЕД КОТОРСКИМ СУДОМ**АДВОКАТ НА
ОПТУЖЕНИЧКОЈ КЛУПИ**

Камп Каменово, који је подуго већ у жижију јавности, али нажалост не због туризма, нашао се поново пред которским судом. Овога пута улоге су биле измијењене: Владимир Божовић, познати београдски адвокат, руководилац Одјељења правосуђа и људских права Координационог центра СРЈ и Републике Србије за Косово и Метохију, који се до сада јављао у улози тужиоца, када је у питању поменути камп, сједио је б. новембра на оптуженичкој клупи. Тужилац је био Велиша Милашевић, до сада тужено лице у вези са имовином у поменутом кампу.

- Жалосно је да ниједан орган у Црној Гори није још увијек поступио по кривичној пријави Координационог центра, такође ни по пријави Министарства трговине Србије, против Милашевића, а ја сам се по приватној тужби туженог експресно нашао пред овим судом - казао је на јавном претресу пред судијом Основног суда у Котору Борисом Савићем, адвокат Божовић.

Милашевић је Божовића тужио због клевете, коју је, наводно, овај учинио путем штампе. Руководилац Одјељења правосуђа и људских права Координационог центра СРЈ и Републике Србије за Косово и Метохију је потврдио пред судом да је новинарима казао оно што је објављено у листовима "Вијести" и "Глас Црногораца", због чега се нашао на суду.

- Изнио сам углавном оно што је неведено у кривичној пријави коју је Координациони центар 8. августа ове године поднио више државном тужиоцу у Подгорици, против Велише Милашевића, генералног директора ДП "Рекреатурс" Будва, Каменово и Саше Мијатовића, предсједника Управног одбора исте фирме. А пријава је поднијета због основане сумње да су њих двојица извршили кривично дјело злоупотребе службеног положаја из члана 216. Кривичног закона Црне Горе и фалсификовања службене исправе из члана 227. истог закона. Наведена лица су, наиме, 3. новембра 1999. године злоупотребом функције коју обављају донијели, без спроведене законом и статутом предузећа предвиђене процедуре

ре, одлуку о промјени сједишта предузећа "Рекреатурс". Таква одлука је прослијеђена Привредном суду у Подгорици, који врши упис у судски регистар и без осталих документа који су потребни за доношење овакве одлуке, извршена је пререгистрација Друштвеног предузећа за одмор радника, угоститељство и туризам "Рекреа-

Од тужиоца до оптуженог - Владимир Божовић

објаснио је Божовић.

У спорном објекту већ двајве године живе прогначици из Пећи и других мјеста Метохије и Косова, који су у ове крајеве стигли бјежећи испред помахниталих албанских компанија, након доласка међународних снага на Космет. Прво су били смјештени у објектима краљевачке Електриодистрибуције у Бечићима, одакле их је суд истjerao. Стигли су у Каменово, сматрајући да ту имају и нека права, јер су њихове породице својевремено издавала нова за градњу одмаралишта некадашњег СИЗ за одмор радника Косова, потом "Рекреатурса". Но, преварили су се: управо су Милашевић и "Рекреатурс" покренули судски спор за њихово исељавање из Каменова. У више наврата је на основу судске пресуде (Основни суд у Котору) заузимано исељавање. Посљедњи пут је то учињено у лето ове године, када је било и драматичних сцена јер је "радио" и полицијски пендрек. Прогнаници нису исељени - уз њих су стапили мјештани, власници земљишта на којему је подигнут камп у Каменово и представници Митрополије црногорско - приморске.

Владимир Божовић је пред судом даље казао да је касније то нелегално пререгистровано предузеће, потом приватизовано тако што је за енормно мале паре отишло у руке приватнику.

- Ја сам припремао поменуту пријаву, сакупљао дуже вријеме потребне папира за њу, заједно са осталим људима из Координационог центра, и више државном тужиоцу су до-

ЗАКУП

На суђењу у Котору чуло се и то да је камп у Каменову издат под закуп извесном Дејану Јовићевићу из Цетиња. Као стоји у кривичној пријави Координационог центра, таква одлука је донијета упркос томе што је ДП "Рекреатурс" Будва, Каменово, још 11.3.1999 године закључило уговор о закупу ДОО "Пан-Ас" из Зрењанина, тако да је тај уговор

АНГАЖОВАЊЕ

На суђењу у Котору Владимир Божовић је Велишу Милашевића питао да ли је радио у Служби државне безбиједности на Космету, док је тамо живио, и да ли је тај посао наставио да ради у Црној Гори, где сада живи. По Божовићевом мишљењу то му је помогло на извјестан начин у пословима око "Рекреатурса".

Милашевић је признао да је радио у СДБ на Космету 27 година, и казао је да тај посао не ради у Црној Гори, негирајући да му је то помогло око посла у "Рекреатурсу".

Најувијек на снази, иако су пријављени покушали незаконито да га ставе ван снаге једностраним обавјештењем директора "Пан-Ас". ДОО "Пан-Ас" је, међутим, своју обавезу из уговора извршио, тако да је он једино могао да тражи раскид уговора, а не страна, која је своју обавезу није извршила, о чему се тајкој води поступак пред Основним судом у Котору.

Велиша Милашевић је пред судијом Савићем, као да је оклеветан у штампи због чега је поднио тужбу против Божовића. Он, како је рекао, није злоупотријебио службени положај, није фалсификовао документа, већ је сав посао урадио легално о чemu постоји уредна документација.

Суђење по приватној тужби Велише Милашевића ће бити настављено јер је судија Борис Савић оцијенио да је потребно прибавити неке доказе, како би случај био праведно окончан.

С. Ш. Г.

СПОР ОКО ПРОМЈЕНЕ РЕГИСТАР КАСА НИЈЕ ПОСЛОВАЊЕ ЈАДРАНСКОГ САЈМА**ЈОШ ЈЕДНА
УСПЈЕШНА
СЕЗОНА**

АД "Јадрански сајам" током љетње сезоне, први пут од оснивања, сусрео се са протестним једнодјељним затварањем једног броја штандова и кућица у оквиру Јетњег сајма и Базара robe широке потрошње, по воду одлуке републичке Дирекције јавних прихода о обавезном коришћењу пореског регистар каса. Таква одлука, сматра предсједник Борца директора АД "Јадрански сајам" Јанко Ражнатовић, је била потпuno непотребна уредству туристичке сезоне.

Сматрам да пореске регистар касе уопште нијесу потребне за такав вид трговине и да је Дирекција јавних прихода много већи Приход остваривала досадашњим начином опорезивања. У обзир треба узети и чињеницу да од излагача на "Јадранском сајму" користима укупна туристичка привреда Будве, од станодавца, преко трговца и угоститеља, до општинских организација - казао је Ражнатовић додајући да је управа "Јадранског сајма" недавно упутила писмо републичкој

сајмовим исхране, намјештаја и опреме за хотелијерство и угоститељство, грађевинарства, као и салон аутомобила. У склону припрема за наредну сезону, урађен је и календар приредби, који поред досадашњих садржаја и дјеље нове: међународну Регионалну изложбу земља југоисточне Европе (крајем априла) и Изложбу сувенира и домаћинства.

И поред поменутог проблема, према ријечима директора Ражнатовића, у АД "Јадрански сајам" су задовољни овогодишњом сајамском сезоном, мада би ефекти били и већи да је, напокон, дефинисана трајна локација Сајма, односно да је реализован пројекат конгресно-сајамско-информационог центра, јер је готово 70% прихода дефинисано условношћу изложбеног простора.

По традицији, најуспешније сајамске манифестације и ове године су били

сајмови исхране, намјештаја и опреме за хотелијерство и угоститељство, грађевинарства, као и салон аутомобила. У склону припрема за наредну сезону, урађен је и календар приредби, који поред досадашњих садржаја и дјеље нове: међународну Регионалну изложбу земља југоисточне Европе (крајем априла) и Изложбу сувенира и домаћинства.

АД "Јадрански сајам" је и ове године имао запажен наступ на Левантинском сајму, у оквиру којег је потписан уговор којим је "Јадрански сајам" постао њихов представник за земљу југоисточне Европе.

М.М.

**ИЗВЈЕШТАЈ ШВАЈЦАРСКОГ ЕКСПЕРТА О ВОДОСНАДБИЈЕВАЊУ
У ХЕРЦЕГ - НОВОМ****ПРВО САНАЦИЈА ЦЈЕВОВОДА**

Извјештај швајцарског експерта др Вернера Хирбронера који је по предлогу "Игманске иницијативе", од 9. до 13. септембра, био ангажован од стране ОЕБС - а да сагледа стање и предложи решења проблема водоснадбијевања Херцег - Новог, полазна је основа за даље разговоре и договоре са Конављанима, како истиче директор херцегновског водовода Зоран Шабановић. На састанку који је крајем прошле недеље одржан у Котору, коме су поред представника Требиња, Херцег - Новог и Конавала присуствовали и представници Министарства иностраних послова Црне Горе, хрватског Конзулате у Котору, Привредне коморе Републике Српске, канцеларије ОЕБС - а из Подгорице и аутор овог документа др Хирбронер, истакнуто је да је извјештај прихватљив за све стране уз мање корекције.

Договорено је да се крене у рјешавање основног проблема који оптерећује међусобне односе. Ријеч је о врло лошем техничком стању 22 километра дуге водоводне трасе кроз Конање у коју пуних десет година, ако се изузму прошлогодишње интервенције које је финансирао херцегновски Водовод (катодна заштита, уградња вентила на прекидним коморама и два мјерача протока), није штита уз мање

мјестима цијеви буквально висе у ваздуху, треба замјенити муљне испусте, вентиле. Швајцарски експерт је констатовао да би у случају преливања воде из водостаја Плат изазвало ерозију земље односно клизиште изнад пута Дубровник - Херцег - Нови. Уочио је такође и бесправне приклучке изнад пута на цјевовод у селима Обод и Карасовићи. Његова процјена је да би за санацију требало обезбиједити 500 000 евра или то ће се тачно знати тек након детаљног прегледа трасе, израде документације и цјеновника.

- На састанку у Котору, договорили смо се да формирамо заједничку комисију, од представника из херцегновског Водовода и Конањског комуналног друштва која би требало да почне да ради 22. новембра. Наши представници у тој комисији биће технички директор Водовода Биљана Марковић, инжењер електронике Драган Влатковић и грађевински инжењер Мићо Стојановић. Извођач радова биће из Хрватске и биће изабран путем тендера - каже Ражнатовић.

Поред сопствених средстава за овај велики посао у херцегновском Водоводу рачунају и на кредите и донације а помоћ у реализацији очекују од "Игманске иницијативе" и Грађанско пакта за стабилност југоисточне Европе. Санација би требала да буде завршена до почетка идуће сезоне.

Циљ је да се омогући максимална проточност цјевовода и елиминишу губици. Шабановић очекује да ће наредног љета бити много више воде. Упоредо са овим пословима наставиће санацију и на подручју Општине, прије свега на Ривијери где се на појединачним дионицама користи цјевовод који је још Аустроугарска изградила почетком прошлог вијека. Наставиће и са изградњом и инсталирањем нових резервоара.

- Извјештај господина Хирбронера потврдио је оно што смо ми своја вријеме саопштавали јавности, каже Шабановић и подсећа: 10% слива Требињиће је са црногорске територије, цјевовод кроз Конање власништво херцегновске општине чија је вриједност процјењена на 20 милиона марака, извршена је експропријација земљишта кроз које цјевовод пролази, од Звековице до Дебелог бrijега користи се траса старе жељезничке пруге... У извјештају је takođe констатовано да су губици воде смањени са 64% на 36% и процјењено да је херцегновској општини са губицима потребно 450 л/сек односно да је стварна потрошња 288 л/сек.

Осим рјешавања техничких питања са Конављанима ће се упоредо разговарати и о новом уговору за транзит воде. Цијена је врло важна за херцегновску општину и она је до сада била разлог свих спорења. Од 1996. године када је потписан први уговор о транспорту воде до сада Херцег - Нови је Конављанима платио 11,5 миниона марака што је више од половине вриједности самог Водовода. Ово се сматрао као неки вид наплате ратне штете - констатовао је и др Хирбронер у свом извјештају. Његов предлог је да се код формирања цијенине не користи више количина испоручене воде него други параметри. О томе ће сигурно дosta ријечи бити у наредном периоду ћако би се нашло коректно рјешење за обје стране и успоставили добросусједски односи.

Д. Ивановић

ЛОКАЛНИ ИЗВОРИ И НОВА ИСТРАЖИВАЊА

Локални извори "Ловац" и "Опачица" чији су дотоци у сушном периоду 3 л/сек односно 40 л/сек превише слаби да би задовољили потребе становништва и туриста. Зато је водоснадбијење са Платом од виталне важности за Херцег - Нови, закључио је др Хирбронер у свом извјештају. Те чињенице добро су познате у овој општини и управо зато се не одустаје од нових водоистражних радова.

Недавно је херцегновски Водовод од Владе Црне Горе добио концесију за наставак истраживања у Кутском пољу које је започето у јануару 2001. године. Београдски "Енергопројект

ЉУДИ И ДОГАЂАЈИ

О ТОМЕ СЕ (НЕ) ГОВОРИ: ЗАШТО ЈЕ ОСКРНАВЉЕНО ВОЈНИЧКО ГРОБЉЕ У БУДВИ?

- Гробови, најглобне љоче и споменици испретаны, гробље разровано, кости су "исливале" на површину земље – све да би се спровело чудно рјешење раније оштешинске управе о постављању привремене (!) капеле на гробљу (!), а радови започели неколико дана уочи избора...

Републички завод за заштиту споменика културе Црне Горе обавијештен је почетком новембра од јавне установе "Музеји, галерија, библиотека" да је на локацији старог гробља у Будви, на којему су сахрањивани аустроугарски војници, и на којем постоји омањи сакрални објекат из II свјетског рата "дошло до гробог поремећаја стања", како стоји у документу. Наиме, прије извјесног времена, 16. и 17. октобра Булдождер је разровао већи дио наведеног гробља тако да су дјелови гробова остали отворени. Дошло је и до поремећаја када је ријеч о надгробним споменицима, наводи се у објављену и од Завода тражи да благовремено предузме све неопходне зајонске радње у сарадњи са осталим надлежним органима како би дошло до рјешавања ове крајње нецивилизоване и непријатне ситуације. Објављене су достављене и предсједнику Општине Будва и Министарству урбанизма у Влади РЦГ.

Овим дописом као да је отргнута од заборава неспорна чињеница да је средином октобра у Будви извршено кривично дјело повреде гроба, уз све што прати такво (нед)јело, над којом као да су сви хтјели да захмуру. И прије овог дописа Приморске новине су имале намјеру да колико то могу истраже зато је неколико дана уочи парламентарних избора булдождер "заорao" по старом војничком гробљу у насељу Госпоштина, непосредно поједу православном и католичком гробљу, а овај допис је повод више. Урађено је то, како смо сазнали, с намјером да се гради привремена капела у складу са Програмом привременог коришћења неизграђеног градског грађевинског земљишта у општији употреби за 2002. годину. Радови су започели, али и сљедећа дана стали, из више разлога. Булдождер је заиста дубоко орао, што се могло закључити по костима које су "исливале" на површину земље, било их је и три недеље касније, а крајње непријатна слика разрованих гробова, порушених надгробних споменика и испревртаних плоча, неизоставно повлачи и питање како је и зашто до тога дошло? Па, и зашто баш уочи избора?

Наше "копање" по ракопадним гробовима почело је од маја 1997. године када се група грађана насеља Госпоштина (Славомир - Бато Раденовић, Пере Бановић, Владо Крута, Светозар Радуловић, Хади Енвер, Иво Тучевић, сада покојни Божко Маргиновић, Милан Клајић...) обратила тадашњем предсједнику Скупштине РЦГ Светозару Маровићу протестујући због идеје о изградњи капеле у строгом центру Будве на парцели на којој се налази војничко гробље, тражећи од њега помоћ у спречавању "реализације једне

НЕАДЕКАВАТНА ЛОКАЦИЈА

Сматрамо да је локација за такву врсту објекта из много разлога неадекватна. Основни разлог је да се овакви објекти поцирају на периферији насеља, а не у централним градским зонама. Приликом коришћења оваквих објеката, поред специфичности атмосфере у вријеме обреда постојећи саобраћајни проблеми би се знатно увећали изградњом овог објекта на локацији у центру Будве. Близина стамбених објеката на Војном гробљу – наводи се у стручном мишљењу Завода за изградњу "Будва" од 30. априла 1997. године датом на захтјев групе грађана насеља Госпоштина о иницијативи за изградњу капеле на Војном гробљу, уз истицање да је детаљним урбанистичким планом Госпо-

штина из 1995. године закључено да се постојеће гробље конзервира, а Војничко гробље обиљежи. – Парцела на којој се налази војно гробље предвиђена је као зелени тампон око постојећег гробља. – Анализирајући урбанистичка рјешења из планова више реда за овај простор, утврдили смо да нема основа да се у будућности овакви садржаји (гробља, капеле и сл.) шире у овом дијелу града који је дефинисан као централна градска зона.

Стручно мишљење Завода за изградњу "Будва" у целости је подржало и Удружење туристичких агенција Будве којим је, како су истакли, стручно и језгротовито објашњено због чега објекту није место у централној градској зони.

ПОРЕМЕЋЕН ВЈЕЧНИ МИР

зација је била доскора "конзервисана", иако се од те идеје није одустајало. Прикупљани су потписи и за и против, а причало се, можда и неосновано или само због тога што међу иницијаторима неки активисти ДПС, да ће та партија подржати изградњу капеле када за то нађе интерес. Те приче никада нису добиле и неку званичну потврду, али чињеница да је Дирекција јавних радова неколико дана уочи избора започела "заравање" војничког гробља само је повод више за сумњу.

Реализација изградње капеле на војничком гробљу најављена је 15. маја ове године (случајно или не, баш

материјала, а у другом већ постојећем објекту, а све на "неизграђеном градском грађевинском земљишту" које је ууствари, гробље!

Прије добијања рјешења, корисник МЗ Будва И је 20. јуна са Општином закључио Уговор о давању на коришћење градског грађевинског земљишта – парцеле 2367 КО Будва у површини од 48 m² за период од 15.5. до 31.12.2002. године. Чланом 2. уговорено је да корисник земљишта користи искључиво површину "у сврху постављања привременог објекта – капела".

Чланом 4. уговорено је да након протека рока на који је уговор закључен – проду-

вима предвиђено да се постојеће православно и католичко гробље конзервирају, а војничко гробље уреди као зелена површина и на достојан начин обиљежи. Капела би служила и за све остале умрле из других дјелова града и општине, њено коришћење би слично било често, што би имало вишеструко негативне последице, посебно у туристичкој сезони. Уз то, тиме би се угрозило и настојање општинске управе да се капела сагради на другој већ одређеној локацији.

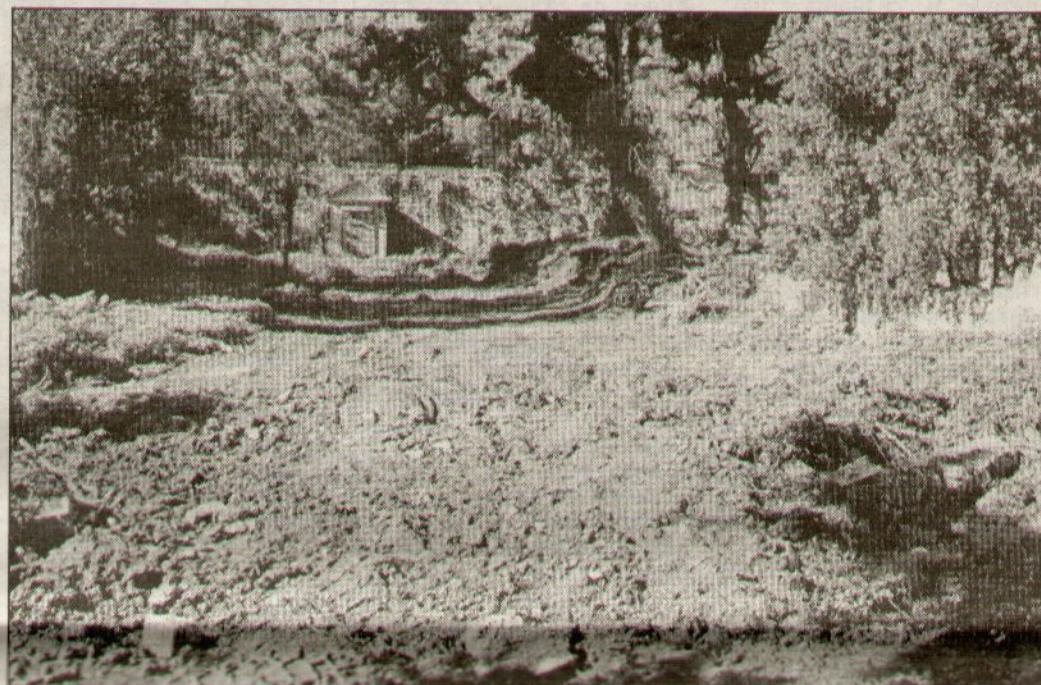
Но, када се многи помислили да ће разум превладати, и да ће се одустати од градње капеле у центру града, па још на старом гробљу,

или бар протестовао. Ни они који се оглашавају за много мање важније и мање штетне догађаје.

очекивало се да ће реаговати тим поводом и Католичка црква јер су на том гробљу сахрањени њени вјерници, али ни то се није додогодило. Непосредно пошто је ЈУ "Музеји, галерија, библиотека" о томе обавијестила Републички завод за заштиту споменика културе, обратили смо се дон Филипу Јањићу, свештенику ове цркве у Будви, са питањем да ли ће Католичка црква реаговати поводом скрњављења војничког гробља. Он нас је упутио на Организациони одбор за изградњу капеле (!), а наше инсистирање да, ипак, о томе треба нешто да каже и Католичка црква, он је одговорио да је његов став познат.

– То земљиште треба да се врати католичкој цркви, као и земљиште на коме је православно гробље. То је земљиште које је отето Католичкој цркви и треба да јој се врати. рекао је дон Филип Јањић, а избегавајући одговор на питање да ли је Католичка црква, када и коме, и да ли уписаној форми упутила захтјев, додао да је Католичкој цркви у будванском општини одузето земљиште и приликом продаје зграде Јадранске страже у Старом граду, и приликом продаје Цитаделе приватном лицу. Оштећено је и гробље на острву Свети Никола радијума које је изводио Ђорђевић и све то, како сматра Јањић, није био повод да реагују државни органи.

Могуће је да је на основу свега тога дон Филип Јањић с правом закључио да је несврсисходно реаговати поводом овог, несумњиво, знатно већег оштећења гробља. Несхватајући, ипак, подударност ставова и формулатија из наведених рјешења Секретаријата за урбанизам и свештеника Јањића – у оба случаја говори се о "земљишту" или "неизграђеном градском грађевинском земљишту". О гробљу, које је ту неспорно, не говоре ни

Гробље прешворено у "земљиште"

на дан одржавања локалних избора!) када је Секретаријат за урбанизам Мјесној заједници Будва И издао на захтјев Организационог одбора за изградњу капеле урбанистичко техничке услове за "постављање привременог објекта – капеле". Секретаријат је рјешењем које је потписао само ВД секретара, а не урбаниста, прописао да

може да се гради "дводневни објекат у природном материјалу" површине 6 пута 8 метара, да се простор попложача и хортикултурно уреди, а према комишијама обезбиједи "визуелна заштита" (хортикултуром и зидом). Одобрено је издато за период 15.5. – 31.12.2002. године. Уз чињеницу да је заиста чудно да се капела третира као привремени објекат, чудно је и што се помиње само површина настала коришћењем земљишта. У противном, надлежна инспекцијска служба ће спровести поступак уклања-

булдождер је 16. и 17. октобра "заорao" по Војничком гробљу. Радове је започео титовски "Самкомерц" и инвеститор је била Дирекција јавних радова.

– Раскопана је површина од око 1000 квадратних метара, ишчупан је један бор, оштећени гробови и надгробни споменици, на површини зе-

ЗАШТИТА СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

ЈУ "Музеји, галерија и библиотека" Будва обратила се Републичком заводу за заштиту споменика културе Црне Горе, ослањајући се на члан 6. Закона о заштити споменика културе, у коме се наводи: Објекти и предмети за које се основано претпоставља да имају својства споменика културе уживају претходну заштиту (у даљем тексту: споменици који уживају претходну заштиту) у складу са одредбама овог закона.

Објекти и предмети из става 1. овог члана су нарочито: типске сајкоске цркве XIX и XX вијека, профани споменици којима су деградирана спо-

меничка својства (љетниковци, стамбене зграде, један бор, меморијално-историјски или амбијентални карактер), предмети ликовних и примјењених умјетности, археолошки и етнографски предмети, новац, поштанске марке, одликовања, музички инструменти и други слични предмети.

Чланом 9. истог Закона прописано је: Споменици културе и споменици који уживају претходну заштиту не смiju се уништити, оштетити, нити без сагласности Републичког, односно Регионалног завода за заштиту споменика културе, мијењати њихов изглед или намјена.

ња истог о трошку корисници, Питања простирају се овог уговора. Посебно, како ће се земљиште, односно гробље, вратити у стање у којем је било прије почетка коришћења, уз отклањање свих оштећења и промјена које су настала коришћењем земљишта.

Иако су "папири" издати до реализације није дошло током пролећа и љета. Разлог је, вјероватно, више, а један је свакако и петиција нездадовљених грађана који живе или раде у близини гробља за који је прије почетка коришћења било омогућено постављање привремене капеле на Војничком гробљу. Они су се обратили предсједнику општине, надлежним службама и туристичким посленицима, захтјевајући да се онемогући изградња капеле – мртвачница. Наведена локација је строги центар града поред хотела "Авале" и "Могрен", биоскопу, бројним пословним објектима... па је зато, како се истиче у петицији, у свим урбанистичким плано-

мље нашле су се и ископане људске kosti – рекао је Марко Ивановић, координатор општинске комуналне инспекције, додајући да су била узалудна сва упозорења. – Упозорили смо и чланове Организационог одбора за изградњу капеле Светозара Радуловића и Милоша Трифуновића да не започињу радове тим прије што рјешење тада није било правоснажно. Обавијестили смо и техничког директора "Самкомерца", али на нашу упозорења сви су се откажали.

Кривични закон Црне Горе (члан 214) санкционисао је повреду гроба као кривично дјело за које је прописана новчана казна или затвор до године дана. Таква казна је прописана за онога "ко неовлашћено прекопа, разрушси, оштети или грабко повриједи гроб, надгробни споменици или друго мјесто у коме се умрли сахрањује". Несумњиво је да се то десило средином октобра у Будви, али не да је неко поднис кривичну пријаву, најавио тако нешто.

Питање је, и даље, и упркос свему, да ли ће њихов поремећени мир перомети нечији сан, узбудити нечију сајест. Било због члана 214. Кривичног закона, било због оног хришћанског односа према гробу, као вјечном починку умрлог.

ЉУДИ И ДОГАЂАЈИ

Јужном страном
дана

автор:
САВО ТРЕГОВИЋ

УОБРАЖЕНА ИСТИНА И УТЈЕШНА ЛАЖ

1.

На дан новинара Југославије (29. октобар) Будо Симоновић ми даје своју нову, заиста необичну књигу, двоструког наслова "Никада краја тамницама" и "Лалићеве подуке и поруке". Необичну и по форми којој је прибјегао: на свакој десној страни су пишчеве мисли из свих његових двадесет и осам књига, одабране пажљиво без хронолошког реда, са садржајем свременским, а на лијевим странама су интервјуи. Скромни Лалић их није много дао, али је новинар Будо имао, чини се, највише сусрета с писцем. Имао је, рекао бих, неку врсту привилегије: његов отац Влајко тамновао је са Лалићем у колашинском затвору, потом и у концентрационом логору Павло Мелес у Солуну, па га је овај радо угоостио, када би се год јавио.

Професор Симоновић се опет рано инфицирао, већ као средњошколац "упозоравајућим свједочанством потомству" првог добитника Његошеве награде.

Причао ми је дugo о књизи на којој ради, али сам тек, док смо сједјели у "Москви", прелиставајући књигу уочио још по неку оригиналност. Одговори Лалићеви у неколико интервјуа исписани су пишчевим ситним, читљивим рукописом, а књига је пуна фотографија на којима је Михаило Лалић са својим савременицима, разним пригодама. И, коначно, оно што је, могуће, и најоригиналније:

Симоновић је обратио пуну пажњу на феномен жене и љубави у Лалићевом дјелу. Колико ми је познато, до сада је ријетко ко посматрао писца и са те стране.

Иако се Будо не слаже самим да би Михаило Лалић био свременскији знатно да му дио ратне тематике није црно – бијело сјенчен, па и око још понечег у вези са дијелом и писцем, ујутру пошто сам провео ноћ са књигом, казао сам: ову књигу би вაљало да сваки писмени човек има уз себе у што чешћим приликама.

Лалићеве поруке толико задиру у вријеме које се живи послије његове смрти, да сам сигуран да ће се ипак, дуго Црна Гора у њима препознавати.

"За апсанције бирају дрипце и у социјализму, као и у прошлим режимима; и нају их, сировина је неисцрпна".

Знате ви добро, да и да нас није другачије.

"Смијењују нам се генерације у чејрупању, ко ће доље, а ко горе, и у дозивању заштитника са Истока или Запада, да им помогну да удаве једни друге..."

Нијесмо ли данас у истој причи?

"Истина не може оно што може лаж: да ублажи непотребни бол и умекша онај страшни прелаз између слутње и сазнања. Јер, истина је да природа: уображена и хладна и тврда, а лаж згодна и утјешна људска творевина..."

Је ли данас више истине или лажи?

У "Лелејској гори", великој студији самоће, Михаило Лалић је написао, а Будо Симоновић подвукao: "главно је да се човјек чува врата и свега што има врата, што се може затворити, јер је тама и тамница иза врата..." Будова књига нема врата, уместо њих на улазу и излазу, зависно како се гледа, пише: "Ој године, бурни вјетри..."

2.

Београд сув, помало и сунчан, баш као некада крајем октобра. Обилазим с Васом М. Станишићем, који је ове године одређивао највише новинарске награде (у петочланом жирију) продавнице с књигама. Не куписмо ни једну, књига је још скупа. Но стигосмо на Сајам, где су се дјела заборављених аутора продавала од 10 до 50 динара. Али и гдје репрント "Мирослављевог јеванђеља" вљало платити 199.181 динар. Као што рече Иво Андрић "у животу је као у књигама – све лепо или рујно, јефтино или скupoцено".

3.

Награду за животно дјело СНЈ, добио је мој школски друг Васко Радусиновић. Репортер "Победе" већ тридесет лјета, мало се порадовао, а када се вратио у Црну Гору, дочекао га Јеврем. Уз његову слику у свом ЦКЛ објавио "награда за недјело"! ЦКЛ је, за неупућене, онај лист, који се на државној телевизији доскора читао у десеторо који излази на четири језика (хрватски, бошњачки, црногорски и српски), а главни је – језик мржње.

"Окомио си се, пише му Васко, на нас неколико новинара. На мене посебно. Већ годинама ме држиш за ратног хушкача. Настави све док ти будем дозволио, јер ће ускоро, са једног револвентног мјеста, из иноzemства, доћи документ на основу којега ти више неће дозволити да ме држиш за то, зашта си навикао".

Дјелимично се слажем с пјесником. Што се првих редова тиче. Када је публика у питању, представе почилју с мање гледалаца. Па се број повећава. Ако оно не због квалитета извођеног, постоји и други начин. Да се уведу. Не баш на силу, али онако "уласите богаму, видите да нам требате".

"Нико не може издржати колико зла сила и вјештина људска може да стигне и раščepi". Оpet Лалић, не замјерите, ако се баш не уклапа.

Што не поједе то се поквари".

5.

Ту, недавно, прочитах прједлог: да се црногорски језик прогласи у црногорском парламенту. Већином гласова. Ствар је зрела, треба, рекоше, донојети политичку одлуку.

И мало потом, у вези с овим поменуше Његоша. Није писао, рекоше црногорским језиком (зnam пуно људи у Србији који подоста ријечи његових не разумију), он је некако и због других ствари непожељни лiterarни грађанин Црне Горе, његово дјело је својеврстан реметилачки фактор данас и оvdје...

Јасно ми је сасвим: људи на маргини књижевности, који за занат из познатих разлога изабраше политику, хоће да изнуде позитивне поене за дневно – политичке потребе.

"Увијек ће бити, боље то објашњава мој пријатељ Драган, злонамерних и популантованих стваралаца који ће покушати да се освете Његошу за његов лiterarни успјех..."

Нехотице се сјетих Новака, који ми је некад тумачио Његоша, како то чине прави професори. А данас га поправља и преправља.

Опет ми помаже Лалић "Ако сабереш зло прилике и зле власти и њихове зле законе и још горе извршице и зли народ нестрпљиви, насртљиви, који од биједе и насиља не постаје питомији – из тога збира не изгледа да се ишта добро може излећи..."

6.

А како пјесник Милутин Мићовић, овдашњи, бањански, црногорски види будућност Црне Горе?

- У дијалогу, слободној ријечи, без навијања и измишљања. Тражење службеног црногорског језика и његових "стандарда" није само мијењање имена него је и намјера да се до краја промијени суштина, односно да нестане културно и духовно наслjeđe. Та тотална и тоталитарна "виртуелизација" Црне Горе је сатира која има извођаче, али нема публику.

Дјелимично се слажем с пјесником. Што се првих редова тиче. Када је публика у питању, представе почилју с мање гледалаца. Па се број повећава. Ако оно не због квалитета извођеног, постоји и други начин. Да се уведу. Не баш на силу, али онако "уласите богаму, видите да нам требате".

"Нико не може издржати колико зла сила и вјештина људска може да стигне и раščepi". Оpet Лалић, не замјерите, ако се баш не уklапa.

Најљепши дарови који су човјеку дати јесу радознаност и чуђење. Први је створио путовања, други на њима исписао бајку. Ако је истина да је живот људска лађа која плови, онда је лука у коју човјек пристаје, његов завичај. Оно у чему нема забуне код путовања и пристајања, јесте љубав: присутна је и кад се одлази и кад се враћа. Завичај се не бира, он се догађа. Треба кренути на пут да би се чула прича.

Ово је уводни дио туристичког водича града Улциња из 1989. године – времена када је туристичка привреда још увек била у успону. А прича о Старом граду Улцињу датира од давнина. Вјерује се да су га у летом вијеку прије наше ере основали Грци из Колхида. Огромне "киклопске" зидине изградили су Илири који су у том периоду живјели на овим просторима. У другом вијеку прије наше ере Олдинијум преузимају Римљани. За вријеме Дукеља и државе Немањића постаје значајан трговински и поморски центар са аутономијом града унутар Рашке државе. Зидине су га сачувале од ратника македонског цара Самуила и монголских хорди. Након пропasti Зетске државе заузимају га Млечани а 1571. године освајају га Турци. Историју вриједну поноса и данас чувају људи у његови житељи. Стари град је насељен. Данас у њему живи око 200 становника. Тешко је страдао од земљотреса 1979. године па су многи свој нови дом саградили у неком другом кутку Улцињске општине.

Они који су остали боре се да сачувaju наслjeđe које су им преци оставили и створе услове за достојан живот. Основали су и Друштво пријатеља Старог града "Каљаја" на чијем се целу налази професор Исимет Караманага. Друштво јавно заступа старограђане и њихов интерес на локалном и широм нивоу и непрестано подсећа да се јединствена културна баштина мора више уважавати. Новца је мало али је жеља да се за овај простор уради више неспорна. Исимет Караманага потенцира да је циљ и рješenje статуса Старог града заштите УНЕСКО-а за коју се ваља изборити или сумња да ће то бити остварљиво без значајнијег улагања и другачијег односа према Старом граду. Иницијативу покретања поступка за пријем у културну баштину под окриљем УНЕСКО-а је својевремено усвојила Скупштина општине али се у међувремену због мјештанске склопије узимају да се узимају са овима. Стари град је узимају да се узимају са овима.

Они који су остали боре се да сачuvaju наслjeđe које су им преци оставили и створе услове за достојан живот. Основали су и Друштво пријатеља Старог града "Каљаја" на чијем се целу налази професор Исимет Караманага. Друштво јавно заступа старограђане и њихов интерес на локалном и широм нивоу и непрестано подсећа да се јединствена културна баштина мора више уважавати. Новца је мало али је жеља да се за овај простор уради више неспорна. Исимет Караманага потенцира да је циљ и rješenje статуса Старог града заштите УНЕСКО-а за коју се ваља изборити или сумња да ће то бити остварљиво без значајнијег улагања и другачијег односа према Старом граду. Иницијативу покретања поступка за пријем у културну баштину под окриљем УНЕСКО-а је својевремено усвојила Скупштина општине али се у међувремену због мјештанске склопије узимају да се узимају са овима.

Невладин сектор, укључујући и друштво "Каљаја" очекује да локалних чланица да посебну сједницу парламента посвети туристичкој сезони. На таквом скупу говорило би се и о проблемима старограђана, те еколошким и комуналним темама. Претходна власт није имала слуха да удовљи таквом захтјеву. Најновије руководство општине се још није изјаснило по том питању.

Сузана Мујић

ВИШЕ БРИГЕ ЗА СТАРИ ГРАД

сокаци напокон поплочају по давно урађеном пројекту. Град има сјајних ресторана или не и друге примаљиве понуде која би туристе привукла. Као посебан проблем истиче се оштећење стијене на јужној страни према мору. Зуб времена је учинио своје, кажују у "Каљаји" и надају се да је вријеме да надлежне општинске и републичке институције одреде своје. У супротном штета ће бити велика а у опасности су и луксузни туристички апартмани лоцирани на руђу стијене. Они који су некада на њему живјели имали су такође своје методе да га бране од непријатеља. Легенда каже да су два младића до изнегости лупала штаповима по морској површини да би изазвала олују. Бура се дешила, непријатељ је одустао од напада а они су сакрњени у турбетима испод Старог града. По другој верзији, у том гробу и данас почињу два друга који су мегдан подијелили због мјештанске склопије. Један је умро од рана задобијених од сабље да други од тога јер је остао без најбољег друга.

Невладин сектор, укључујући и друштво "Каљаја" очекује да локалних чланица да посебну сједницу парламента посвети туристичкој сезони. На таквом скупу говорило би се и о проблемима старограђана, те еколошким и комуналним темама. Претходна власт није имала слуха да удовљи таквом захтјеву. Најновије руководство општине се још није изјаснило по том питању.

Невладин сектор, укључујући и друштво "Каљаја" очекује да локалних чланица да посебну сједницу парламента посвети туристичкој сезони. На таквом скупу говорило би се и о проблемима старограђана, те еколошким и комуналним темама. Претходна власт није имала слуха да удовљи таквом захтјеву. Најновије руководство општине се још није изјаснило по том питању.

ИТО СЕ ДОГАЂА: ДИРЕКТОР НАЈУСПЈЕШНИЈЕГ ХЕРЦЕГНОВСКОГ ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА ПОДНІО ОСТАВ

ЉУДИ И ДОГАЂАЈИ

ЗАПИС ИЗ МАРКОВИЋА

Први шешачи прокрченом стазом - сусрет са предсједником МЗ Крстом Радуловићем

ЖИВОТ ВРАЂАЈУ СЕЛУ

Захваљујући напорима Мјесне заједнице Марковићи, помоћни општине Будва и једног броја предузима, као и акцијама мјештана, по следњих неколико година, ријешени су основни комунални проблеми, па се живот у овом лијепом селу из над Будве све више враћа. У последњих пет година, обезбијђено је квалитетно напајање струјом, улична расвета, организован одвоз смећа и ријешен проблем водоснабдјевања.

По ријечима Јована Марковића, дугогодишњег предсједника Извршног одбора Мјесне заједнице Марковићи, у последњих неколико година уз помоћ грађана и друштвене заједнице, урађено је пуно на овом подручју, с циљем да би грађани што квалитетније живјеле.

Проблем водоснабдјевања је дугорочно ријешен, мада се водоводна мрежа у новом насељу Марковића стихијано развија, без одговарајућих техничких услова, па се може десити да постојећи корисници остану без воде.

Тренутно једина саобраћајница не задовољава садашње потребе повезивања са Будвом и развоја Мјесне заједнице као њеног непосредног залеђа. Улице у овом живописном селу су уске што онемогућава нормалан

саобраћај, поготово када је ријеч о теретним аутомобилима. Но, и поред свега највећи дио улица је асфалтиран, па се асфалтном стазом стиже готово до свих домаца у селу.

Доскорашњи предсједник Мјесне заједнице Марковићи, Јован Марковић, указује на прилично стихијну и не-планску изградњу кућа у овом селу, којом приликом се нарушава природни амбијент и уништава драгоценно зеленило. Он посебно наглашава забринутост грађана овог подручја које се може назвати ваздушном бањом, због постојања технолошко превазиђених тј. еколошких прљавих технологија, а ријеч је о постојећој периоди која користи мазут који загађује ваздух и ствара претjerану буку. Становницима овог насеља, наглашава Марковић, недостаје продавница, кафана, здравствена амбуланта и организовани превоз до града.

У разговору са новоизabrаним предсједником Мјесне заједнице Марковићи Крстом Радуловићем сазнајемо, да ће ново руководство радити на рјешавању незнаних пројеката у овом селу, а приоритет је по његовим ријечима реконструкција и проширење постојећег неодговарајућег пута и

саобраћајно повезивање са Будвом. Јер, поред једног броја грађана који свакодневно путују на посао до града, није мали број ученика из Марковића који свакодневно путују у школе у Будву. Радуловић истиче дводје значајне акције грађана са овог подручја на добровољном чишћењу и уређењу старијег аустријско-угарског пута од Марковића до Лаза, тј. до Будве у дужини од 1500 метара. Он каже, да је у овим акцијама до сада учествовало око 100 грађана из овог села и будве, а значај ове акције је вишеструк.

Овај стари пут, ако се вади обнови, могао би, по ријечима Радуловића, вадији послужити као шеталишна и трим стаза за грађане и туристе Будве. Пут који вијуја кроз густу шуму, највиши он, сада је очишћен од зараслог шиља и шуме, а у будућности би га требало најти земљом и асфалтирати, поставити клупе за сједење и направити јавну расvjету. Био би то велики искорак за будућу туристичку понуду на Будванском ривијери, казао је Радуловић, напомињући да је ово само једна од заједничких акција грађана на овом подручју које се у будућности планирају.

Р. Павићевић

ЈУБИЛЕЈ ЈЕДНЕ ОД НАЈСТАРИЈИХ ЛОКАЛНИХ РАДИО СТАНИЦА У ЦРНОЈ ГОРИ

ПРВИХ 20 ГОДИНА
РАДИО ТИВТА

Одлуком Општинске конференције ССРН Тиват 1982. године основан је Центар за информативну дјелатност у оквиру којег је 21. новембра те године, на дан ослобођења општине формиран Радио Тиват. Тако је ова локална радио станица постала након Никшића и Бара трећа у Црној Гори. Тог 21. новембра сада већ давне 1982. године Радио Тиват је имао трочасовно емитовање програма и три запослена радника: тон мајстора Николу Петковића, новинара Блаженку Вучуровић и првог уредника Маша Чекића чије ће ријечи "Слушате Радио Тиват на фреквенцији 88,5 Мхз" остати упамћене у хроници овог локалног медија. Тиватска општина је те године имала 9.257 становника, 2.500 запослених, 3.257 становика, 1.800 моторних возила, 2.757 домаћинстава, 2.600 ТВ апарате и 1.950 ћака и студената - објављено је у додатку "Борбе" под називом "Отворени град". Остаће упамћене емисије уз које су одрастале генерације Тивчана и између остalog и једна занимљивост: Радио Тиват је једини тада емитовао специјализовани програм за стране туристе на њемачком, француском и енглеском језику и због тога 1983. године добио Златну плакету Туристичког савеза Црне Горе као најбоља информативна кућа у Републици. Те године у Црној Гори остварен је и први паралелни програм који је директно еmitован из два студија Радио Титограда и Радио Тивта.

Ж. Комненовић

Радио је годинама растао уз свој град тако да се временом број чланова редакције проширио а вријеме емитовања продужавао. Из тог времена остала се упамћене емисије "Хроника комуне", "Добар дан малени", "Из радних колективи и мјесних заједница", документарни програм "У камену историја ткана", "Бисерница" као и викенд програм "У сусрет викенду". Након Маша Чекића, главни и одговорни уредник Радио Тивта постаје Невен Станичић, па Драган Попадић који је данас директор и главни и одговорни уредник. У години када прославља риједак јубилеј у црногорској радио дифузији, Радио Тиват има 10 запослених радника, два сарадника и два дописника, емитује свој програм од 7.30 до 19 сати из два студија, а има и свој интернет сајт на адреси radiotiv@cg.yu. Од 1998. године на глобалној информативној мрежи овај локални радио емитује "Радио Тиват Интернет Show", емисију коју радо прате Бокељи широм света. Од прије два мјесеца Радио Тиват чује се много даље од Боке, од Дубровника до Бојане јер је инсталiran нови предајник на Обоснику, а у плану је проширење програма. Повојдом обиљежавања јубилеја у великој сали Центра за културу одржана је свечаност под називом "Радио Времеплов" и Гала концерт балетских звијезда са првацима београдског балета.

Ж. Комненовић

УЗ ОВОГОДИШЊУ БЕРБУ МАСЛИНА

ПОВРАТАК
ПОД СТАРЕ КРОШЊЕ

Маслине су, на нашем подручју, послије подуже паузе солидно родиле. Но, по свој прилици, власници стогодишњих стабала од Јаза до Буљарице, неће своје магацине препунити уљем.

- Маслинових стабала је, нажалост, све мање дуж наше обале, прича нам Шпиро Калађурђевић из Бечића, који је стигао у завичај управо да мало поради око плодова које даје "свето дрво". - Ја сам већи дио године подаље од Приморја, па можда зато и уочавам боље тајтих нестанак ове јединствене културе.

Шпиро, који памти мало подуже, добро се сјећа времена када се овде добром дијелом живјело од "дарова" маслине. Обраћивана је земља око сваког стабла, подизане међе које би пале од бујица, свако стабло је на вријеме проређивано (такозвано крашћење), како би боље рађало.

- Прво смо платили же сток данак урбанизацији коју је доноси нагли развој туризма - какве наше саговорник. - Уништено је на хиљаде стабала приликом градње хотела, стамбених зграда и других објеката. На другој страни зуп времена је чинило своје: олује су из коријена чупале стогодишња стабла испод којих су попадале међе. Добар дио власника и данас не води бригу о својим стаблима па они мало рода труне испод њих у дра-

чи и корову. Шпиро је мишљења да би требало на неки начин обновити старе обичаје који су владали у овим крајевима. Било је, наиме, правило да се момак не може оженити ако не засади извјестан број маслина. Наравно обичај би требало модификовати, прилагодити га тренутку и можда не везивати за женидбу. Суштина је да се сваке године засади извјестан број стабала, нарочито на оним подручјима где су по жарди "прогутили" цијеле маслињаке.

Уз напомену да је запрашивање маслињака из авиона обављено, ипак, на вријеме и да маслинova мушкица није знатније оштетила плод, наш саговорник упозорава на још један проблем. Ријеч је о млиновима у којима се маслине прераде.

- Некада их је било више и однос уљара према онима који доносе плод на прераду био је знатно бољи него данас - истиче Шпиро Калађурђевић. - Ових дана сам био свједок да свуда где се маслине прераде другаčija правила. Рецимо у Пелинову, у Грబљу, однос власника млина је сасвим коректан: за обраду једног млина узимају три литра уља. У Режевићима, чак пет. Обишао сам терен између Бара и Улциња и тамо важе опет различита "правила". Једноставно човјек

мора да превали подоста километара и да потроши прилично горива како би се лично ујерио где је најбоље одијети маслине на прераду.

Извјесно је, с чиме се слажу они који познају добро масlinu, да постоји периоди када плод даје више уља, а када мање. Такође постоје зоне у којима су маслине са више или мање уља. Но, итако постоје различите "диоптрије" оних који то ојењују и узимају "ујам" према некој својој таблици, коју на kraju krajeva онај који је donio plod mora da postoji. Или пак да све са teretom putuje dalje i trazi kanje bolje uslove.

- Уколико се будемо više okrenuli maslini kao izvoru hrane i to one naizdraviti, kada budemo više, dakle, obraćavali prostor oko maslina i one će bolje rađati. Tada će, vjerovatno biti i više mlinova, jer tehnologija svakim danom napreduje. Biće, novih presa koje se se provode narocito u zemljama gdje se maslina itekako obrađuje kao što su recimo Italija, Španija i Grčka. A samim timem i maњe učjena - rekao nam je na kraju Špiron Kalađurđević koji se sa krošnjevjem vratia pod krošnje starih maslini, što svecrodno preporučuje i drugima. Jer vratiti se maslini nikad nije kasno.

С. Ш. Г.

ЛАБУДОВА ПЈЕСМА БАРСКИХ АГАВА

УМИРУ ЦВЈЕТАЈУЋИ

Лијеп као слика, неobičan као лик из бајке, цвијет агаве је овог љета atrakcija koliko za turiste, toliko i za mještane. Небу окренут доминирају барском ривом, марином, пропланцима уз море, у пукотинама кречњачких стијена, био је и украс двориšta бројних барских фамилија.

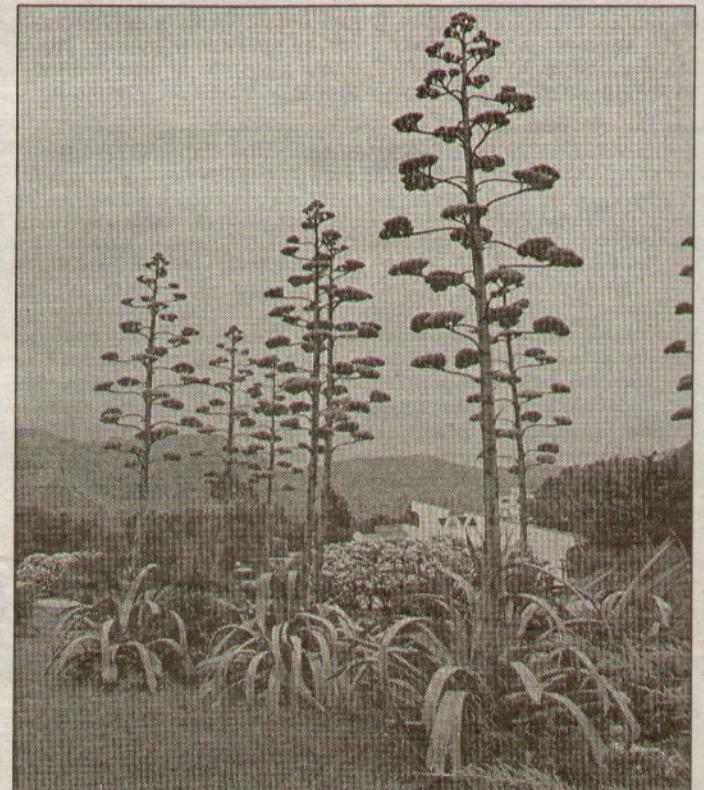
Стотинак агава, колико их је онако "од ока" у Бару процјетало готово исто времено, цјевале су својевrsnu labudovu pjesmu. Тешко да је некome и palo na pamet da je ova bajkovita ljepota žrtva, da vodi nestažaju.

Зато и причу о agavama svakako treba zabilježiti.

Цвијета само једном и то između desete i petnaest godine, od juna do avgusta, u bokoru u obliku cvasti dostiže sedam metara visine. Само u jednu cvast stanje čak 14.000 žljeknih, mirisnih cvjetića.

Агава је не само lijepa nego i korisna biljka. U duguljastom medonošnom plodu su crnokastre sjemenke. Od lisnatih vlakana dobijaju se kvalitetno predivo a iz biljnog soka alkoholno piće - pulka. Od agave se pravi i tekiila. Posobno je dekorativna "agava marginata", sa žućkasto bijelim rubovima listova.

Животни put, "cvjeteta samo jedno ljetje" je više nego interesantan. Тако, agava pripremajući se za ljepotu ниже и пут којим доспјева до kraja. Прије него процјета u korijenu обезbijedili prodужetak vrste. Nova sadnica, istovremeno, суши cvjetet i stabljuku, који се на kraju obrousavaju kraj novostvorenog, mladog izdanika agave, koji nastaje

vlažni novi животни круг.

Агава потиче из Мексика, у Европу је donijeta iz Španije, prije 400 godina i od tada se proširila po Sredozemlju. Aklimatizovala se na sve uslove, чак и на сушу.

Од барских, naјatraktiv-

PREPLATITE SE NA

ПРИМОРСКЕ
НОВИНЕ

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

**МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА У БУДВИ БОГАТИЈА
ЗА ЈОШ ЈЕДНО ВРИЈЕДНО УМЈЕТНИЧКО ДЈЕЛО**

„ПОРТРЕТ ДЈЕВОЈЧИЦЕ“ ШПИРА БОЦАРИЋА

У фундусу Модерне галерије истакнуто мјесто припада Збирци завичајних умјетника, са џелима сликара и вајара, који су рођени и стваралаштвом везани за ово подручје. Окоину чине радови два најстарија сликарка који припадају генерацији првих школованих умјетника у савременом црногорском сликарству - Анастасу и Шпиру Боцаричу.

Збирка будванске Галерије посједује три Шпирове слике из најкарактеристичнијих сликарских фаза насталих у Сарајеву и Бањи Луци. У питању је „Портрет Јоша Иванишевића“, „Старац“ и „Чобанин“. Однедавно богатија је за још једно вриједно умјетничко дјело. Ради се о улу из платну из 1892. године на ликом дјевојчице.

Узимајући у обзир чинију да је сликар рођен 1876. године, а настанак овог портрета нам је познат, о чему говори сигнатурна у доњем лијевом углу, можемо закључити да је умјетник ово дело начинио у раној младости, тачније у својој шеснаестој години. То је вријеме када је млади Шпир био чврсто везан за старијег брата Анастаса. Заједно су путовали на Цетиње, где је старији радио као дворски сликар краља Николе, а касније одлазе у Загреб. Радећи скупа, успели су да код црквених великоностојника, угледних људи, трговаца, занатлија и њихових жена развију жељу за позирањем као и потребу да на сликарском платну „излажу своје дједове и баке у сашаринским ношњама, себе у реден отима и своје животне сайтушнике окићене шешним нискама бисера, златним ланцима са саши-

ћима, драј им камењем у коси, ушима, рукама, као најљепши израз свој друштвеног улего.“

Познато је да је у стваралаштву Анастасе и Шпира Боцарича остало сачувано

неколико изузетно вриједних дјечијих портрета. Сам Шпир је у свом запаженом „сарајевском“ периоду урадио низ портрета за трговачку породицу Јунгрић.

„Портрет дјевојчице“ из 1892., је настао прије умјетниковог одласка у Венецију, где је похађао Studio Scuola Disegno a casinie Regio Istituto di Belle Arti. Пратећи сликарев живот у тексту „Почеци грађанској сликарства у Босни и Херцеговини“ Љубица Младеновић истиче да се његов стваралачки опус не може пратити тек од сарајевског периода.

До сада је било познато да су два рада потврђивала да се Шпир Боцарич веома разне, уз помоћ Анастаса, поче бавити сликарским умјетњем. Једна је слика са портретом дјевојчице из Народног музеја у Београду, док друга представља умјетников „Аутопортрет“, настао

током 1893/94. године. Подatak, који наводи Вида Хусеиновић, у монографском каталогу о Шпиру Боцаричу, добијеном од умјетникове кћерке Јелене, да је Шпир још као ћак од 13 - 14 година био способан да броји и тачно скицира сваки лик, говори о оригиналности и аутентичности раних радова. Њима се приклучује и овај занимљив рад откупљен за Модерну галерију.

Централни дио композиције чини дјевојчица у сједећем положају са ослоњеним рукама. Хаљиница привлачи поглед, првенствено због веома укомпоноване чипке, као најуочљивијег детаља, који је обрађен вјешто и са посебном пажњом. Начин обраде лика дјевојчице, великих и крупних очију испуњених сјајем, благим, тек видљивим осмјехом и косом у којој се свјетlost поиграва, су дјело младог талентованог сликара. Постоји вјероватноћа да му је Анастаса помогао приликом рјешавања положаја саме фигуре. Посматрајући позадину, распоред колора и појединачне детаље можемо закључити да чине рад још недовољно сликарски зрelog потеза.

Посебно су занимљиви детаљи осликане позадине, у доњем лијевом углу, са наговјештајима Шпирове тежње, за слободнијим покретима четкице, који није дозвољавао тврди академизам. Отуда и највјероватније његов каснији интерес за импресионистичко сликарство и Венецију, као град где ће стечи основна теоријска и сликарска знања, која су пуну кулминацију достигла на портретима и жанр сценама током прве деценије XX вијека.

Драгана Ивановић

МЕЂУНАРОДНИ ТВ ФЕСТИВАЛ У БАРУ

БОГАТСТВО ЖАНРОВА И ФОРМИ

Телевизија као шаролика медијска мапа све више се намеће аудиторијуму. Наиме, све очигледније прија је штетња са канала на канал али и обавезује и ствараце и гледаоце. И једни и други имају своје разлоге за улазак на ово, све више умјетничко поље. За људе који телевизију „праве“, живе од ње, или је само гледају, самим тим је и воле, телевизија је и путопис њихових и оставштина за животе потомака.

Показао је то и седми по реду Међународни ТВ фестивал у Бару. Обојили су га стил и аутори различитих ТВ кућа, жанрови и форме. Језиком телевизије говориле су живе и аутентичне приче из 22 земље кроз слику и ријеч 73 продукције, 48 емисија у званичној и двадесетак нетакмичарској у селекцији.

Посебан телевизијски али и људски угођај и вриједност били су осврти на аутогреске личности знаменитих југословенских глумаца и режисера, Милене Дравић и Живка Николића, непролазне умјетничке громаде који су и телевизији трасирали пут умјетно-

сти али и оставили право на поруку и став. Представљено је и дјело гошће из Бугарске Елене Јончевске и књига „Телевизија зрео доба“, Бранке Оташевић из Београда, новинара „Политике“

У званичним категоријама (еколошки, играни туристички, и документарни програм) овогодишњи фестивалски жири додијелио је укупно 24 награде.

За најбољи у категорији туризам проглашен је филм „Будва краљица Јадрана“, у продукцији АМЦ Цомуниципацион из Будве, режисера и директора продуцентске куће, Велибора Золака. Још једном филму из Црне Горе припало је вриједно признање. „Златна маслина“ за најбољу женску улогу додијељена је Јильјани Благојевић, за филм „Пријемни испит“, ТВ Црне Горе, редитеља Драшка Ђуровића.

Фестивалски Гран при, отишао је у Београд. Припао је документарној емисији „Изгубљени филм“, режисера Марка Мамузића, у продукцији Медија центра.

Н. Павловић

СЈЕЋАЊА НА ПРОФЕСОРА ДУШАНА ПЕТКОВИЋА КОЈИ је СВОЈМ ЗАВИЧАЈУ ДАРИВАО ПРЕКО 5500 ВРИЈЕДНИХ КЊИГА

О професору историјских наука Душану Петковићу, који је рођен у Беновићима а потом се поткрай другог свјетског рата са дипломом Универзитета у Падови упутио у Аргентину где је проживио четири деценије живота, мало се знало до његовог повратка у завичај 1983. године где је дошао рајен да ту остане до краја. Боловао је нешто преко три године и умро средином 1986. године. Своју имовину, библиотеку од преко пет и по хиљада наслова врло вриједних и старих књига из филозофије, религије, друштвених, природних и примјењених наука, књижевности, историје, географије, на више од 20 језика и 5000 долара у новцу тестаментом је оставио свом пријатељу из

студентских дана и старатељу у посљедњим годинама живота др Милошу Милошевићу из Котора, он тај поклон није могао да прихвати из, како је рекао, људских етичких и религиозних мотива па је ова приједна донација постала власништво Градске библиотеке у Херцег - Новом. Књиге из Буенос Ајреса стигле су на Аранђеловдан 1985. и нашле су се на полицима библиотеке прије смрти донатора. Имао је прилике да види фотографије својих књига и да посљедње мјесеце живота проведе миран што је његова библиотека спасила. Колико је био оптерећен бриgom за књиге најбоље говори његов апел „спасите моју библиотеку“ који је Васко Костић објавио у „Побједи“ 1984. године.

Током прошлог мјесеца у Библиотeci је организован вече посвећено Душану Петковићу на коме су овом изузетном човјеку говорили др Милош Милошевић, директор Градске библиотеке у вријеме преузимања легата Веселин Перовић, и Невенка Митровић, садашњи директор Библиотеке. Иако су били из истог краја др Милошевић сјећајући се дружења и сусрета из тог периода.

По завршетку студија у Падови Петковић је отишао у Буенос Ајрес где је уз инте-

упознао у Падови 1942. године где су наставили започете студије, један права и други историје.

- Наша разговори су понекад додиривали оштре филозофске, религиозне, историјске и сличне теме и ту смо откривали да смо у много чemu различiti, ali истovremeno da priпадamo onoј starijо, autentičnoj, bokejškoj rertoniji u kojoj životne, vjerske i nacionalne razlike u svakatajima nisu morsale znaciti sukob i razlaz, nego veoma često puno uzajamno poštovanje i daљe jačanje prijateljstva - rekao je dr Milošević.

По завршетку студија у Падови Петковић је отишао у

ПОВОДОМ СМРТИ СТЕВАНА ЛУКЕТИЋА

Поводом смрти Стевана Лукетића, истакнутог умјетника који је живио и стварао у Загребу, у присуству најуже родбине, пријатеља, одборника Скупштине општине Будва и грађана, 1. новембра је одржана комеморативна сједница, коју је отворила Весна Радуновић, предсједник општине Будва. Одате је пошта великом ствараоцу, дојејену умјетности скулптуре, а о животу и стварају Стевана Лукетића говорила је Љуција Ђурашковић, историчар умјетности. Лукетић је, како је рекла, умјетник чије је стварајаштво дубоко уткано у епоху наше и европске умјетности друге половине 19. вијека. Стеван Лукетић се са разлогом сматра родоначелником апстрактне вајарске мисли у Црној Гори.

- Црна Гора и родна Будва остају дужне за оранизовање, на жалост постхумне, Лукетићеве ретроспективе, да би бар на тај начин испоштовали његову животну жељу и одујели се једном од највећих ликовних стваралаца којег је изњедрила Будва и Црна Гора, а који је несебично пружио несвакидаши донрин ћијесору црногорској, хрватској, југословенској и европској умјетности - казала је Љуција Ђурашковић.

Посљедња пошта овом умјетнику одате је 2. новембра у његовом атељеу на Светом Стефану, а урна са његовим посмртним остатцима положена је у породичну гробницу код манастира Прасквица.

У присуству чланова у же и шире породи-

ОПРОШТАЈ ОД ВЕЛИКОГ УМЈЕТНИКА

це, једног броја умјетника из Црне Горе, од Стевана Лукетића се оправдио вајар Павле Пејовић, декан ликовне Академије на Цетињу, истакавши да је Лукетић био велики човјек, умјетник и хуманиста, који је након свега свој прах подарио завичају, уградију га у сложеве и талоге предaka и колективну паштровску и црногорску меморију. Лукетић се са разлогом сматра родоначелником апстрактне вајарске мисли у Црној Гори, а градећи скулптуре чврстог волумена, прецизно и досљедног става, искојао је своју бесмртност. Његово дјело је један од кључних међаша савремене црногорске умјетности, казао је између осталог професор Павле Пејовић.

Од Стевана Лукетића се у име бораца НОР-а оправдио првоборац Пеко Лијешевић, истичући да се Стево, послије 60 година на новон враћа свом крају, кога срцем и мислима није никада ни напуштао.

Р. Павићевић

У ХЕРЦЕГ - НОВОМ ОБИЉЕЖЕНА ПЕТОГОДИШЊИЦА СМРТИ ДУШАНА КОСТИЋА

ЧОВЈЕК ЧЕТИРИ ЗАВИЧАЈА

Дан Општине Херцег - Нови 28. октобар обиљежила су и сјећања на познатог књижевника и академика Душана Костића који је у овом граду провео посљедње деценије свог живота и на извјестan начин био завијено везан за њега. То је град у коме је Костић живио и стекао велики број пријатеља и поштовалаца. За книгу „Импресије - вијење Херцег - Новог“ добио је и Октобарску награду. О својој близости и везаности до Херцег - Нови у истој книзи је записао: „Што се чешће будеш сретао са Херцег - Новим, све присније ћеш га и дубље осјети“. Прије пет година, у 80. години живота велики пјесник је овде преминуо а потом сахрањен у Београду. Град под Оријеном и његови житељи га нису заборавили. Поносни су што је био њихов суграђанин. Поводом дана Општине и петогодишњице пјесникове смрти на његовој кући на Србини открио је спомен - плоча.

Овом врсном лиричару, писцу и путописцу, човјеку који је својим стварајаштвом обиљежио цијelu једну епоху посвећено је и књижевno веће „Noć poslije“ на којој су говорили они који су га добро познавали - професор Филозофског факултета у Никушићу Загорка Калезић, пјесник Милован Витезовић, књижевник Велизар Бошковић и професор Јарко Мандић из Херцег - Новог.

- У свом развоју Душан Костић је прошао кроз неколико фаза, доживљавао разне поетол

КУЛТУРА И УМЈЕТНОСТ

НЕРИЈЕШЕНА ПИТАЊА ИСТОРИОГРАФИЈЕ БОКЕ

НЕСТАНАК ПОВЕЉА СРПСКИХ КРАЉЕВА

Једно од најзапретенијих питања у историографији о Боки је питање нестанка средњевековних повеља српских владара граду Котору који је своје најзначајније територијално проширење доживио у доба највећег успона немањићке династије. Оно што се поуздано зна је да су повеље чуване у столној цркви Светога Трипуне до 1688. године када их је описао котарски бискуп Марин Драго у својем прецизном и прегледном инвентару столне цркве. Ове повеље којим је Котор требало да посвједочи своје право на острво Светога Ђорђа на школу под Перастом у дугачкоме спору са овим градом, никада нису приказане млетачким судовима који су то изричito тражили, одбацивши и захтјеве Пераштана темеље на кривотворинама из прве половине 17. вијека. Једна таква кривотворина начињена је, могуће, у Милешеви на захтјев Пераста и говорила је о подизању самостана Св. Ђорђа. Она је заиста највјероватније компилирана текст који каже како је краљ Стефан Првовјеначни саградио овај манастир и одбачена је као очи-

градио даја манастир и одма тона је као да је
гледни фалсификат због њене непотпуности и
из разлога што је, према повељи каторског
епископа Малона, још 1166. године, поменут
опат Светога Ђорђа под Перастом. Овај фал-
сификат чуван је у препису Трипа Смеће из
почетка 19. вијека у Архиву столовске општи-
не и ми данас не знамо како је изгледао пре-
пис који су Пераштани добили у Милешеви, и
који је начинио игуман Василије. Занимљива

је, свакако, чињеница да Котор у спору који је водио око јурисдикције над опатијом, никада није изнио пред млетачке судове оригиналне повеље српских владара које су представљале угаоник његовог налого и великор проширења и просперитета. А захваљујући инвентару Марина Драга зна се да су такве златопечатне повеље све до 1688. чуване у цркви Св. Трипун-на. Када су се крајем 19. вијека јавиле распределе дјела Ђорђа Стратимировића "О прошлости и неимарству Боке Которске" издатога 1895., хрватски историчар Радић је употребио једну которску легенду о забрани отварања ковчега у којему су биле похрањене, под притиском помором града. Ни мање ни више него кутром.

Сасвим је могуће да су повеље однешене из Котора у доба француске управе, али се такође зна да су од часа када је поменуо Марин Драго, брижљиво сакриване и да ова темељна документа града Котора - главни услов напредовања града у средњему вијеку, никада нису показана пред судовима који су то упорно тражили да би Котор могао однијети побједу у предугом спору са Перастом. Пераштани су чак тврдили да се захтјев Котора може основано наносити искључиво на самостан Св. Ђорђа на Љутој, где је, заиста, у давнини, стајала нека црква. Треба, свакако, водити рачуна и о снажној традицији поштовања култа Светога Ђорђа у Котору и оближњем Ораховцу, где и сада стоји древна црква посвећена Св. Ђорђу.

свештена Св. Борђу.
Када су половином 18. вијека изнова зачете расправе око Столивске горе, савински калуђер Стефан (Аврамовић) поријеклом из Требесина, и Арсеније Вучин из Милешеве, позивани су у канцеларију новског провидура (1754) да под заклетвом потврде да је печат на српском документу о ктиторству Стефана Првовјенчаног, заиста печат миљешевског манастира. И овога пута је исправа одбачена од стране судскога вијећа и пресуда је донијета у корист Столива.

Белико је питање шта су о овој ствари, у предајноме наслеђу, баштинили стари Пераштани. Познато је да је и сами пераштански опат Ј. Мазаровић половином 19. вијека у своме извјештају бискупу налазио да је српски владар Стефан Урош I 1356. године понудио острво Пераштанима, да је на њему саградио

манастир и устало венедиктински ред.
Извесно је да млетачки правници никада
нису ни једној ни другој страни признали по-
нућене исправе, него су тражили изворнике.
Котор је своја документа крио. То је сигурно.
Такође, ваља погледати још нешто. У облику
у којем је дошла до нас, онако како је препи-
сана од Т. Смеће, исправа Пераста је ништав-
на. Али, уколико је тачно да је град наручио
препис из Милешеве од игумана Василија
1633., а печат на исправи, кажу, јесте печат
овога манастира, да ли би овај град великог
дипломатског искуства начинио овако не-
зграпни фалсификат у набрајању готово свих
важних црквених римокатоличких самостана
и цркава, укључујући и Св. Трипуну У Котору,
цркве која ту стоји од 9. вијека? Велики гра-
дитељи Немањићи су, свакако, у вријеме њи-
хова сјајног замаха могли носити акције и
ктиторство на одређеним градитељским фаза-
ма многих зданja и прибрајати се низу стари-
јих ктитора.

Предања о градњи цркава увијек су нејасна. И П. Буторац пише како је опатска црква Св. Јурја била посвећена 2. рујна 1247. по котарском бискупу Диодату за папе Иноценте Четвртог и краљевања Стефана Уроша Првог. То свакако не значи да треба да докучимо да је тада ова црква по први пута грађена. У самој библиотеци Светога Марка у Венецији чува се рукопис који тврди да је црква била саграђена 1242., и овај рукопис не доноси исти-

Др Горан Комар

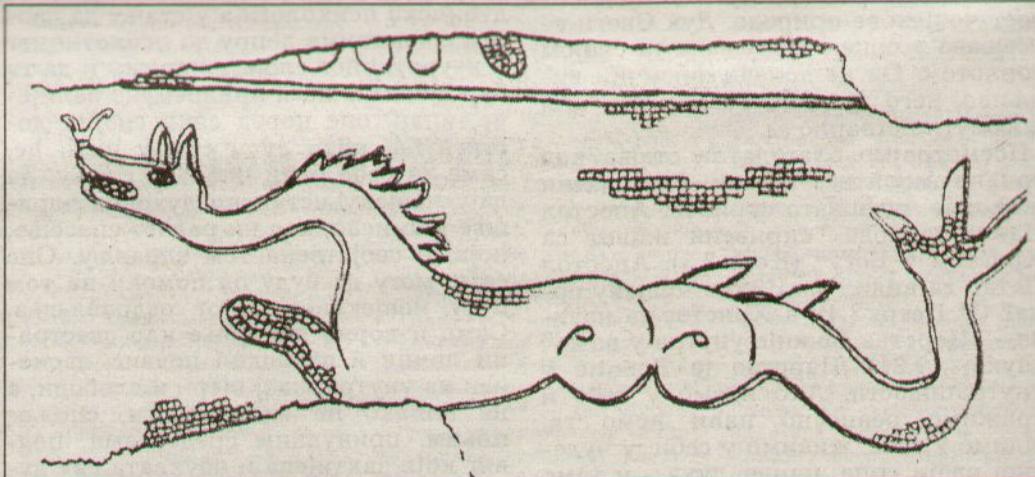
(НЕ)БРИГА О КУЛТУРНОЈ БАШТИНИ

ЗАБОРАВЉЕНИ МОЗАИЦИ

Остаци римског и ранохришћанског мозаика представљају један од најзначајнијих археолошких налаза који су, послиje земљотреса 1979. године и систематских археолошких ископавања откривени на простору Старог града Будве и њене околине. Иако је на иницијативу будванских "Музеја" 1997. године, извршена превентивна заштита ових мозаика, још увијек се није пришло коначно реализацији пројекта њихове трајне заштите и презентације. Превентивну заштиту обе мозаике (античког и ранохришћанског) обавила је

наводе др Д. Срејовић и др А. Цермановић у "Лексикону религије и митова древне Европе" Кадмо је "...син феничанској краља Атенора и Телефасе, Еуројин, Киликов и Феников браћа. Као је Зевс отишао Еуроју, Атенор је посао своје синове да пражне сестру и наредио им да се без ње не враћају у за- вичај". Да би сазнао где му је сестра, Кадмо се упутио у Делфe, где му је пророчица Питија рекла да одустане од жавања, који се технички састоји од ређања и утапања у малтер разнобојних коц-кица камена, стакла или глазиране керамике, своје поријекло води са Истока. Хеленистичка умјетност је посебно развила мозаичку сликарску технику, коју од Грчке преузима Рим, а касније и Византија. Како зnamо, у Црној Гори су најзначајнији антички и касно- антички мозаици пронађени у Рисну, Петровцу и Будви.

Птица рекла да одустане од трагања за сестром, већ да оснује град на мјесту до којег ће га довести крава са бијелим знаком у виду пуног Мјесеца на бедрима. Пролазеши кроз Фокиду, Кадмо је нашао на ову краву, купио је и пратио до мјesta где се зауставила и од умора пала. На том мјесту одлучио је да постави кип богиње Атине и жртвује јој краву. Жртвовање није могло бити изведенено без воде, па је Кадмо до оближњег извора послао неколицу својих другова. Извор је чувао страшни змај, Арејев син, који је разбјеснivши се напао и усмртио Кадмове другове. Покушавши да спаси другове, Кадмо је убио змаја, а по савјету богиње Атине половину змајевих зуба је посијао, док је другу половину богиња поклонила колхидском краљу Ејету. Због убиства змаја, Кадмо је са својом женом Хармонијом, кћерком бога Ареја и Афродите, у старости, прогнан из града Тебе, отишao међу Енхелејце пре-пustивши престо свом унуку Пентеју. "Причало се да је *i rag* Бутое (Будва), добио име по воловима који су довојкли кола са Кадмом и

Римски мозаик I-II в. (дешав

темељима старог хотела "Авала" у непосредној близини античке некрополе, претпоставља се да је, највероватније, првобитно покривао под поменуте "Villa Urbana", јавне грађевине повећих димензија са одјајима различитих садржаја намјене. Спада у ред најстаријих мозаика пронађених на простору Балкана. Како уметничка вриједност мозаика тако и историјски стил

занка, тако и његове стилске и техничке особености свједоче да је ријеч о репрезентативном дјелу римске умјетности, а представља јединствено ликовно оваплоћење познате легенде о постanku Будве. Симболична представе змаја, змија и бика из свијета морске фауне а такође и, на жалост, самостаци фигуре Кадма-легенданрог оснивача Будве представљене унутар централног поља ("емблема") упућују да је идејни творац ликовне композиције овој мозаичког тепиха био добар познавалац легенде о митској личности тебанског хероса. Наиме, да би се јасније схватила веза између фигура различитих представа на мозаику и поменуте митске личности, упутно је изложити

ности, упутно је изложити бар најбитније назнаке које тематски односе на живот и смрт овог популарног утемељивача града Будве. Како

ње крупнијих коцкица не сасвим једнаке величине и обраде. Прве претпоставке упућују да се будвански ранохришћански мозаик може везати за мајсторе једне од школа познате мозаичке радионице у Салони, чији углед посебно расте у V и VI вијеку, и то нарочито на Приморју.

и прешворени у змије шек у илирској земљи и да је то била казна за убиство Арејевог сина".

Будванска римска мозаика је рађен у техници "opus vermiculatum", односно збијенијим ређањем ситнијих коцкица, углавном, једнаке величине. Фигуралне представе на овом мозаику су изразито дводимензионалне, док је колорит монохроман. Контраст подлоге и фигура истакнут је односом бјеличасте позадине и представа урађених свјетло и тамно сивим и свјетло и тамно плавим коцкицама. Блиске паралеле у смислу израде и стила овог мозаика наилазимо у Остији Тиберини, граду поред Рима, који је у античко доба представљао значајну ратну и трговачку луку.

Као што је познато, у античкој ликовној умјетности мозаик је, као техника украсавања зидова и подова заузимао значајно мјесто. Овај начин ликовног изра-
з

Луција Ђурашковић

ОД ВРТИЋА ДО ИНДЕКСА

ДРАМСКА ГРУПА ВАСПИТАЧИЦА – ГЛУМИЦА

„ОСМИЈЕХ“ ЗА ДЈЕЧЈИ ОСМИЈЕХ

Огромна љубав према дјеци и жеља да она буду још срећнија, само су неки од разлога који су определили групу од шест васпитачица ЈПУ „Љубица В. Јовановић Маше“ да у септембру 2000. године оформе драмску групу „Осмијех“. То су васпитачице – глумице Весна Краљ, Тања Гарић, Весна Станишић, Александра Гаврић и Весна Шинковић, као и сарадница Јадранка Сјеклоћа, која помаже у одабиру текста, музике, осмишљавању представе а истовремено је и шаптач. За костиме се брине медицинска сестра из ове установе Вера Радуновић, док је домар Вељко Николић задужен за сценографију. Након прве представе „Чаробњачка збрка“ која је изведена у сусрет Новој 2001. години, драмска група „Осмијех“ је учествовала у обиљежавању свих значајних догађаја у вртићу. Тако је за Дан вртића, у априлу 2001. године припремијерена и изведена представа „Пролећење буђење“, затим у децембру исте године новогодишња представа „Чаробна ноћ“, да би у овој години биле урађене још двије представе, у априлу – „Буре меда“ и недавно, у оквиру Јесење свечаности, „Јежева кућица“.

Програмом рада у ЈПУ „Љубица В. Јовановић Маше“ обухваћено је и формирање и рад секција. Нас шест је било заинтересовано за драмску секцију, па смо одлучиле да кренемо са представом „Чаробњачка збрка“ коју су дјеца одлично прихватила, чак и боље него што смо очекивали, што је и био подстицај за наша даља и озбиљнији рад – каже једна од васпитачица глумица Весна Краљ.

Овакве представе, према ријечима директорице ЈПУ „Љубица В. Јовановић Маше“ Весне Димитријевић, имају много већи значај од гостујућих представа.

– Представе драмске групе

„Осмијех“ имају посебну драж, јер их изводе особе познате и драге дјеци. Бирајући представе, васпитачице усклађују садржај и музику са васпитно-образовним програмом, а у циљу што лакше и бољег савлађивања програма који већ раде са дјецом у оквиру својих група – каже директорица Димитријевић.

Све представе трају између 30 и 45 минута, управо онолико колико је оптимално за дјецу тог узраста. Током

додајући да посао, а посебно дјеца, не трпе због њиховог додатног ангажмана. Њихова највећа мотивација су управо дјеца и велика љубав према њима.

Све досадашње представе припремане су за дјецу из предшколске установе „Љубица В. Јовановић Маше“, једино је представа „Буре меда“ гостovala у дјечјем дому „Младост“ у Бијелој. Због интересовања осталих, али и финансиса, с обзиром да средства за представе са

Васпитачице – глумице са директорицом Весном Димитријевић

представе и сама дјеца постaju њени актери одговарајући на постављена питања, изјевајући популарне сонгове, играјући, мада глумице често и саме залазе у публику.

За комплетну припрему представе, с обзиром да је ријеч о већ драматизованим текстовима, потребно је, према ријечима чланице групе Весне Станишић, највише дводесетак дана, а пробе се одвијају у просторијама вртића ван радног времена.

Све васпитачице су у периоду до 12 сати максимално ангажоване и дају све од себе у раду са дјецом – каже директорица Димитријевић,

СУСРЕТИ: НИКОЛА ВУЧКОВИЋ, ПИЈАНИСТА

ТРЕБА САМО ХТЈЕТИ И СВЕ ЈЕ МОГУЋЕ

Још један изузетно талентован пијаниста, прве музичке кораке направио је у будванској Школи за основно музичко образовање, школи са не баш оптималним условима, али која недостатак надокнадује стручношћу, амбициозношћу и, наравно, ентузијазм професорског кадра. А тај, одавно бивши ученик ове школе је 21-годишњи свршен студент Музичке академије у италијанској граду Навони и студент треће године Музичке академије на Цетињу – Никола Вучковић. Мало компликовано звучи, али Никола објашњава:

– Након Школе за основно музичко образовање у класи проф. Габријеле Аксамит, уписао сам средњу музичку школу у Суботици код проф. Матије Молцера. Послије завршетка трећег разреда, указала ми се прилика да истовремено упишем и трогодишњу Музичку академију у Италији. Иако је ријеч о академији која у Италији има ниво постдипломских студија теоретског дјела није било, тако да сам због комплетнijeg музичkog образовањa уписао и Музичку академију на Цетињу 1999. године. У Италији сам дипломирао у јануару ове године, а на Цетињу сам сада студент треће године у класи проф. Бориса Краљевића.

Професионалне амбиције младог пијанисте неће бити завршне цетињском Академијом. Након дипломирања, Николин жеља је да упиše постдипломске студије и то у Будимпешти или Москви, који су, према његовим ријечима, два највећа светska пијанистичка центра са изузетнојаком konkurenциjom.

– Ова два града су културно и просветno узвиšeniјi od svih gradova na Zapadu, imaju dužu tradiciju, a samim tim i veće знањe – објашњава Никола додајући да је Исток добар за стицањe образовањa koje треба користiti na Zapadu, tamo живjeti i praviti biznis.

Николин живот, посебно na profesionalnom planu, je izuzetno dinamisan i sa obzirom na brzinu kojom je i šta do sada učrđeno, noko bi mogao pomislići da je sve teklo bez problema. A da li je bilo bao?

– Sa osam godina nijsesam bio posobno odushvjeđen što vrijeđem poslije redovnih školskih obaveza moram provoditi vježbajući na klaviru, dok su se moji drugari iz razreda zabavljali na druge начине. Možda je to malo doprijetlo i nekoj mojoj introvrtnosti. Međutim, vremenom sve je došlo na svoje mesto na čemu sam posobno zahvalan roditeljima. Klavir mi je donio veliki uspjeh, ali i sazrijevanje ne samo kao umjetnika, već i kao lichenosti – objašnjava Nikola napomijući da smatra da se čovjeku sve nadomjesti, da se sve uskraćeno vremenom nadoknađuje.

Поред родитељa, који су mu učiјek bili bezrezervna podrška, u poslednje vrijeme tu je i osamnaestogodišnja maturantka

киња никшићke gimnazije, Са-нела Докнић, kojoj muzika nije profesionalno opredjeđenje ali za koju Nикола каже "da ga mnogo bolje osjeća i više mu pruža nego neko se će profesionalno bavi muzikom".

– Санела је талентована, интелигентна и добра изнад свега и јако добро ме разуми без обзира што се не бави музиком – ка-

же Никола додајући да је она његова инспирација не само на професионалном плану. Иако сам изузетно стабилна особа, за неке ствари (мада их нема пре-виše), упак ми је потребна подршка, што она зна да осјети и реагује на прави начин. Можда је она узорак мог "otvaraњa", али и мог спознавања самог себе – закључује Никола, инсистирајући да се не ради о заљубљености или заносу, који су у ствари, последица егоизма, већ је ријеч o нечем много узвиšenom, духовнијем.

Иако врло амбициозан, Никола сматра да је за једног пијанисте много важније да одржава солистичke koncerte-repetisale, него да, по сваку цијenu, учествујe на шto više takmičenja.

– За једног пијанисте или интерпретatora kada su u pitanju drugi instrumenti, mnogo je bitnije da solističkih nastupa, jer se na taj начин ослобађa a publike koja te večeri prisustvuje, dolazi samog umjetnika koji je da sluša i da iz svega izvucne nešto – bilo lijepe ili rukno. A što se tice takmičenja, smatram da su to pravla posla. Konkurenca je tu i lijepe se nadmetati, ali je tu i žiri sa svojim favoritima (ученицима ili studentima) kojima će dati više bodova iako to ne zaslужuju – smatra mladi piјaniista dodaјuћi da treba ići na velike konkurse koji se određuju brojem koncerata na svijetu – Lisov koncert u Budimpešti. Иако није успио да освоји ни једну nagradu na tom takmičenju, Nикола је задовољan учешћem u jednoj tako jaku svjetskoj konkurenцијi. Иако његова sadašnja razmišljanja o takmičenjima

– Посебно mi je jašo da sam do sada imao samo dva koncerta u Црној Гори – један у Црвеном кујуну u Петровцу, a drugi u Перником domu na Kruševcu u Подгорици. У родној Budvi ni jedan, za šta je један od главних разлога nedostatak ugovora. Posedno mi je jašo da Budva, koja ima jednu Santa Mariju, koja bi mogla biti inspiracija многим umjetnicima, a sa minu publikom koja bi se tamо okupljala mogla bi se napraviti fantastična atmosfera – каже Никола uz konstataciju da је штeta uverujući ljudema koji volje klasicku muziku, ispunjenje koje im ona donosi.

Никола је сада u fazu učenja novog programa za koncert klase prof. Borisa Kralevića,

koji će biti održan u decembru.

– A u drugom semestru, od februara, u planu mu je i solistički koncert, naјvjerojatnije u Kotoru.

– Sve što sam do sada postigao sigurno ne bih uspiuo bez pomognuće podrške, prevenstveno, svojih roditeљa. A što se tice finansijskog dijela, veliku zahtjevnost duguju brojnim sponsorima, posebno iz Budve – каже Никола.

Наša жељa je da Nиколi

ni budu učesni u svim takmičenjima, učesni u svim konkurenčkim

ИЗ СТРУЧНОГ УГЛА

МЕДИЦИНА

ПАТОЛОШКЕ ПРОМЈЕНЕ И БОЛЕСТИ НОКТА

Патолошке промјене на ноктима су веома честе, свима лако уочљиве и интересантне дерматолозима, утолико прије што су чести узроци ових промјена и начин њиховог настанка већином још недовољно познати. Нокат чине нокатна плоча (видљиви дио, нокат у ужем смислу), нокатни набори (набори које који покривају три стране нокатне плоче), нокатни матрикс (невидљива матрица нокта) и нокатно лежиште (или "нокатни креветац" на којем лежи сама нокатна плоча). Разликују се и кутикула, лунала (бјеличасто поље пољумјесечастог облика у горњем дијелу нокатне плоче) и хипонихијум (дио коже испод слободне ивице нокта). Дистално од зоне бјеличастог полумјесеца, нокатна плоча је уобичајено ружичасте боје због добро покрвљеног нокатног лежишта које је видљиво кроз прозрачну нокатну плочу. Патолошки могу бити измијењени сви структурни дјелови нокта. Могу бити промијењени облик нокта, грађа, чврстона, боја и друга својства нокта.

ПРОМЈЕНЕ ОБЛИКА НОКТА. Одсуство нокта (урођено или стечено) зове се анонихија (anonychia), смањење величине и дебљине нокатне плоче - онихатрофија (onychatropia), док хипертрофија подразумијева задебљање нокатне плоче са промјеном боје и састава. Микронихија и макронихија (micronychia и macroonychia) су стања мањег или већег нокта до нормалног. Код брахионихије (brachyonychia) је ширина нокта већа од дужине (нормално је тај однос 1:1) и виђа се као наслијеђена особина или стечена, код особа које грицкају нокте или код хиперпаратиреоидизма или посирјатичног запаљења зглобова. Батичасти прсти (acropachia) представљају деформитет врхова прстију са повећаним уздужним и попречним кривином нокта. Могу бити наслијеђени или се јављају код низа хроничних болести. Кашикасти нокат (koilonichia) је промјена је промјена са обр-

нутом закривљеношћу, физиолошка код мање дјече на палцу, наслијеђена или стечена, код бројних дерматолошких, кардиоваскуларних и ендокринолошких болести, болести крви, инфекција (сифилис, гљивичне инфекције) недостатак витамина Ц и Б2, трансплантије бубрега итд.

ПРОМЈЕНЕ

ГРАЂЕ

НОКТА СА МАНИФЕСТАЦИЈАМА НА ПОВРШИНУ НОКТА

Уздужна (longitudinalna) избразданост може бити физиолошка са финим и плитким браздама, израженијим у старости, али и код оболења периферне циркулације, реуматоидног артритиса и тд., или у виду оштрих огработина или брусног папира (onychotaxis). Попречна избразданост (Beauove линије) је уобичајено "ретроспективни индикатор" неке прележане болести (подхрањеност, недостатак цинка, проблеми менструалног циклуса, мале богоње код дјече итд.) или послије хемотерапије цитостатицима. Онихосхијза (onychoschisis) означава ламеларно цијепање нокта паралелно са њеном површином и ако је хоризонтална и дистална, налази се код 27 - 35 % здравих жена, а настало је услед понављања влажења и исушивања нокта, примјене растварача лакова за нокте, детерђжената и сл.

ПРОМЈЕНЕ НА ПЕРИНХИЈУМУ. Paronychia је честа, запаљенска промјена искатних набора са боловима, црвенилом, отицанијем и одвајањем нокатног набора од нокатне плоче ("запаљење заноктице") узрокована бактеријама или гљивицама, акутног или хроничног тока. Урасли нокти (unguis incarnatus) су честа, болна промјена на ноктима ногу, најчешће на палцу. Главни предиспонирајући фактори су наслеђе, конституција (висок раст и знојење ногу), несразмјерна грађа нокта итд. Настају повређивањем латералног (бочног набора) спољашњом ивицом нокатне плоче, уз скоро увијек присуству инфекције. Лијечење је конзервативно и хирушко уз нашење комотне обуће, хи-

најчешћа у палцу. Главни предиспонирајући фактори су наслеђе, конституција (висок раст и знојење ногу), несразмјерна грађа нокта итд. Настају повређивањем латералног (бочног набора) спољашњом ивицом нокатне плоче, уз скоро увијек присуству инфекције. Лијечење је конзервативно и хирушко уз нашење комотне обуће, хи-

најчешћа у палцу. Главни предиспонирајући фактори су наслеђе, конституција (висок раст и знојење ногу), несразмјерна грађа нокта итд. Настају повређивањем латералног (бочног набора) спољашњом ивицом нокатне плоче, уз скоро увијек присуству инфекције. Лијечење је конзервативно и хирушко уз нашење комотне обуће, хи-

Др Оливера Симић
- Ковачевић

ПРЕТПЛАТИТЕ СЕ НА
**Приморске
новине**

ЉЕКОВИТОСТ ВОЋА И ПОВРЋА

У љековите сврхе најчешће се користи плод, односно сјеме, које се сакупља са двогодишње биљке першуна. У сјеменци першуна има и још око 20 одсто магног гликозида алпина и других састојака. Иначе, користи се лист енергетског уља, убрајају се витамини и минерали першуна.

Сви дјелови першуна садрже етерско уље, али га највише има у плоду 2 - 7 одсто, а главни љековити састојак етерског уља је апиол, који је отрован, па се етерско уље може узимати само по препоруци љекара.

Першун је добар диуретик и препоручује се оболелим

од бубрега и мокраћне бешике, камена у бубреку, запаљења простате, отежаног мокрења, едема, водене болести, реуматизма, артритиса, гихта, гојазности и целулита. Першун треба узимати када бубрези нису у запаљивом процесу.

Першун регулише рад јетре, постиже лучење стомачног сока, утиче на боље варење, отклања гасове у stomaku, умирју грчеве и дјелује против варења у цијевима.

Першун повољно дјелује на циркулацију крви, па се препоручује у исхрани особа које болују од срца и крвних судова.

Посебно се употребљава першун за ублажавање менструалних болова. Трудне жене не треба да узимају першун у већим дозама, јер може да изазове побачаја,

Першун се на почетку користио само као лијек, а касније се почeo додавати у мањим количинама храни као пренитивно средство против болести. Тако се постепено одомаћио у исхрани и постао свакодневни зачин јелима. Свакодневно употреби першуна као зачина у јелима доприноје његов специфичан мирис и укус.

ПОЉОПРИВРЕДА

Хемијска средства која се користе у заштити биљака су углавном отрови са мањим или већим степеном отровности не само за организме који се желе сузбити, већ и за осталу живу биљу човјекове околне (биосфере, екосфере, агресфере), а посебно за човјека, домаће животиње, дивљач, рибе, птице, пчеле и многе корисне инсекте. Ако се при раду са пестицидима води довољно рачуна о њиховој отровности и спроводе мјере заштите предвиђене прописима, не би требало да дође до случајева интоксикације од њих.

Тровање човјека и других организама може настати послиje директног уношења пестицида преко уста у организам, удисањем испарења или преко коже. Према постојећим прописима дозвољено је највише шест сати у току дана рада са пестицидима.

Знаци тровања пестицидима су: главобоља, мучнина, осјећај деконцентрације у глави, знојење, дрхтање, вртоглавица, отежано дисање, болови у грудима и стомаку, а касније и пролив који је слузав, чак и крвав.

Помоћ отрованом на лицу мјеста састави се у скidaњу одијела, маске и рукавица, умивање, изношење отрованог на чист ваздух и дати му да пије кафу или чај и хитно га донремити у прву медицинску установу.

Справођењем програмираних технологија заштите воћака и винове лозе (а такође и осталих биљака) пестицидима, могуће је очекивати да ће и поред досљедног придржавања препорученог задњег рока примјене, извјесна количина употребљених пестицида остати нераизграђена или затечена на третираним биљкама. Имајући то у виду наука је за сваки пестицид сваку биљну врсту одредила количину

СПРЕЧАВАЊЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПЕСТИЦИДИМА

или толерантну дозу која се без опасности за здравље корисника биљних производа може наћи на плодовима, лишћу или осталим дјеловима биљке. То су максимално дозвољене количине које нису опасне (штетне) за потрошаче и некажњиве за производњу иконцентрације, услова њихове примјене (висока температура, влага, вјетар и сл.), при погрешном мјешању препарата, у случају недовољног чишћења производа од предходног прскања, при заношењу средстава вјетром на сједне осјетљиве биљке, коришћењу већег дозе или познатој потрошачима.

Скоро сви пестициди су отровни за пчеле па прописи налажу да корисник пестицида мора 48 сати прије употребе пестицида, обавијестити пчеларе и кориснике резервата дивљачи о предстојећој примјени пестицида на одређеном подручју (до 3 км удаљености) како би заштитили пчеле и уклонили дивљач. До тровања пчела долази: ако се врши третитање биљака у цвијету или ако вјетар нанесе отров на сједне биљке које су у фази цвјетања. Ако се пестициди наносе у вријеме максималног лета пчела или вјетар нанесе пестицид на појило и кошнице пчела. Симптоми тровања пчела испољавају се на сљедеће начине: појавом великог броја мртвих пчела, појавом пјега смјеће боје на лишћу и мрежавости на плодовима. Биљке су најосјетљивије док имају младо лишће.

У циљу заштите животне средине од пестицида треба навести још неке чињенице. Прописима је предвиђено да се средства за заштиту биља могу употребљавати само за намјене одређене у дозволи за њихово стављање у промет и начин одређен у упутству за примјену. Корисник пестицида не смје дозволнити да они доспију у воду, на биљке за које нису предвиђени, у магацине са храном, у објекте за узгој домаћих животиња, да се угрозе дивљач, рибе, птице, пчеле, ваздух и остала биосфера и екосфера.

Није дозвољено остатке препарата бацати у воду или растурати по земљи. Остатке препарата и предходно деформисану пластиčну и металну амбалажу закопати на око 40 сантиметара дубине на мјестима удаљеним од сливова, ријеке, језера и обала мора. Папирнату и танку пластиčну амбалажу спаљивати на мјестима удаљеним од насеља, штала, складишта хране, поврћа, крмног биља и сл., изbjегавајући удисање гасова или дима при спаљивању.

Јован М. Медиговић,
дипл. инг. пљ.

КАРЕНЦА

Пестициди нису отровни само при апликацији или раду са њима већ и преко конзумирања плодова. Да би се плодови за чију су заштиту од болести и штеточина коришћени одређени пестициди, могли без опасности за здравље потрошача користити за исхрану или прераду, одређен је за сваки пестицид рок (каренца) њихове посљедње примјене пред бербу плодова или жетву. У највећем броју случајева вријеме између

Першун је средство за подстичање полне моћи. Нарочито је ефикасан ако се першун узима у облику сока са једнаким количинама сока од целера.

Першун штити организам од инфективних болести. Довољна је количина од 20 грама першуновог листа да заштити организам. Сматра се да подстиче раст, да је превентивно средство против рака ако се свакодневно узима свеж першун.

Чај од першуна добар је за испирање ране, против инфекција и бијелог прања.

Чај од листа першуна прави се: 20 грама свежег листа прелије се са 1/2 литра кључале воде и послије 10 минута пропији. Ова количина чаја попије се у току дана, у малим дозама.

(Бујо Ј. Јовановић: Ваће и њојке - грana и лијек)

ПЕРШУН

не треба да га једу ни дојице, јер першун смањује лучење млијека, па може да доведе и до престанка лучења млијека из млијечних жлијезда.

Першун се на почетку користио само као лијек, а касније се почeo додавати у мањим количинама храни као пренитивно средство против болести. Тако се постепено одомаћио у исхрани и постао свакодневни зачин јелима. Свакодневно употреби першуна као зачина у јелима доприноје његов специфичан мирис и укус.

РАДИО

ПРОГРАМ РАДИО БУДВЕ

ПОНЕДЈЕЉАК

07.30-08.00 Глас Америке
 08.15 Генерална најава Јутарњег програма
 08.20 Вријеме и саобраћај (снимак из АМС ЦГ)
 08.25-09.20 Актуелне информације, најаве дневних догађаја, разговори телефоном, јављање репортера
 09.25 Рецепт Јутарњег програма
 09.25-09.50 Блок народне музике
 09.50 ШШШ
 10.00 Вијести
 10.10 Гост Јутарњег програма (разговор о актуелној теми)
 10.30-10.45 Актуелности, информације, обавјештења, анкете и јављања репортера
 10.50 Блок одјавних информација
 10.55 Огласи (п)
 11.05 Хит дана
 11.35 Огласи (п)
 12.00 Вијести
 12.05 Најава екипе и преглед програма
 12.30-13.30 Свјет у оку
 13.30-14.00 Слободна Европа
 14.00-14.30 Актуелности, обавјештења, јављања репортера
 14.30-15.00 Арт култ
 15.00 Вијести
 15.05 Огласи (п)
 15.30 Новости дана РЦГ
 16.05 Најаве екипе и преглед програма
 16.10 Спортска разгледница
 17.00 Вијести
 17.05-17.30 Блок народне музике
 17.30 Будванска хроника
 18.00 Путовања
 19.00 Вијести
 19.05 Огласи (п)
 19.40 Огласи (п)
 20.00 Најава екипе и преглед програма
 21.00-22.00 Портрети (инф.маркет. емисија)
 22.30-23.30 Чарт тајм

УТОРАК

07.30-08.00 Глас Америке
 08.15 Генерална најава Јутарњег програма
 08.20 Вријеме и саобраћај (снимак из АМС ЦГ)
 08.30-09.20 Актуелне информације, најаве дневних догађаја, разговори телефоном, јављање репортера
 09.20 Рецепт Јутарњег програма
 09.25-09.50 Блок народне музике
 09.50 ШШШ
 10.00 Вијести
 10.10 Гост Јутарњег програма (разговор о актуелној теми)
 10.30-10.45 Актуелности, информације, обавјештења, анкете и јављања репортера
 10.50 Блок одјавних информација
 10.55 Огласи (п)
 11.05 Хит дана
 11.35 Огласи (п)
 12.00 Вијести
 12.05 Најава екипе и преглед програма
 12.30-13.30 Свјет у оку
 13.30-14.00 Слободна Европа
 14.00-15.00 Дешавања у граду, гост у студију, тел.укућења
 15.00 Вијести
 15.05 Огласи (п)
 15.20 Огласи (п)
 15.30 Новости дана РЦГ
 16.05 Најаве екипе и преглед програма
 16.10-16.30 Актуелности, тел.јављања
 16.30-17.00 Пет плус
 17.00 Вијести
 17.05-17.30 Блок народне музике
 17.30 Будванска хроника
 18.00-18.30 Сањање страсти (класична музика)
 19.00 Вијести
 19.05 Огласи (п)
 19.40 Огласи (п)
 20.00 Најава екипе и програма
 20.30-21.30 Сурф-ФМ (о компјутерима)
 21.30-22.30 Музичко-забавни програм
 22.30-23.55 Приче о еротици

ПЕТАК

07.30-08.00 Глас Америке
 08.15 Генерална најава Јутарњег програма
 08.20 Вријеме и саобраћај (снимак из АМС ЦГ)
 08.30-09.20 Актуелне информације, најаве дневних догађаја, разговори телефоном, јављање репортера
 09.20 Рецепт Јутарњег програма
 09.25-09.50 Блок народне музике
 09.50 ШШШ
 10.00 Вијести
 10.10 Гост Јутарњег програма (разговор о актуелној теми)
 10.30-10.45 Актуелности, информације, обавјештења, анкете и јављања репортера
 10.50 Блок одјавних информација
 10.55 Огласи (п)
 11.05 Хит дана
 11.35 Огласи (п)
 12.00 Вијести
 12.05 Најаве екипе и преглед програма
 12.30-13.00 Забавно поподне
 18.00-18.30 Животињско царство
 19.00 Огласи (п)
 19.50 Огласи (п)
 20.00 Најава екипе и програма
 20.30-21.30 Кеџ
 22.00-23.55 Љубав преко жице

СРИЈЕДА

07.30-08.00 Глас Америке
 08.15 Генерална најава Јутарњег програма
 08.20 Вријеме и саобраћај (снимак из АМС ЦГ)
 08.30-09.20 Актуелне информације, најаве дневних догађаја, разговори телефоном, јављање репортера
 09.20 Рецепт Јутарњег програма
 09.25-09.50 Блок народне музике
 09.50 Огласи (п)
 11.05 Хит дана

СУБОТА

07.30-08.00 Глас Америке
 08.15 Генерална најава Јутарњег програма
 08.20 Вријеме и саобраћај (снимак из АМС ЦГ)
 08.30-09.20 Актуелне информације, најаве дневних догађаја, разговори телефоном, јављање репортера
 09.20 Рецепт Јутарњег програма
 09.25-09.50 Блок народне музике
 09.50 ШШШ
 10.00 Вијести
 10.10 Гост Јутарњег програма (разговор о актуелној теми)
 10.30-10.45 Актуелности, информације, обавјештења, анкете и јављања репортера
 10.50 Блок одјавних информација
 10.55 Огласи (п)
 11.05 Хит дана
 11.35 Огласи (п)
 12.00 Вијести
 12.05 Најава екипе и преглед програма
 12.30-13.30 Породични квиз
 13.30-14.00 Слободна Европа
 14.05-15.00 Актуелности, јављање репортера, анкете
 15.00 Вијести
 15.20 Огласи (п)
 15.30 Новости дана РЦГ
 16.05 Најава екипе и преглед програма
 16.10-16.30 Блок народне музике
 16.30-18.30 Фонтана жеља

18.30-19.30 Где су, шта раде
 19.35 Огласи (п)
 19.45 Огласи (п)
 20.00 Најава екипе и преглед програма
 20.30-21.00 Музичко-забавна емисија
 21.00-22.00 Хит ноћи
 22.00-23.55 Музичко-забавни програм

НЕДЈЕЉА

07.30-08.00 Глас Америке
 08.15 Генерална најава Јутарњег програма
 08.20 Вријеме и саобраћај (снимак из АМС ЦГ)
 08.30-09.20 Актуелне информације, најаве дневних догађаја, разговори телефоном, јављање репортера
 09.20 Рецепт Јутарњег програма
 09.25-09.50 Блок народне музике
 09.50 ШШШ
 10.00 Вијести
 10.10-11.00 Царство љубави (дјечја емисија)
 11.05-11.30 Актуелности и обавјештења
 11.30 Огласи (п)
 11.55 Огласи (п)
 12.00 Вијести
 12.05-13.00 Хит дана и Хит мјесца
 13.30-14.00 Слободна Европа
 14.05-15.00 Догађаји из свијета музике, филма и спорта
 15.00 Новости дана РЦГ
 15.20 Огласи (п)
 15.30 Огласи (п)
 16.05 Најаве екипе и преглед програма
 16.10-17.00 Блок народне музике
 17.00-18.00 Забавно поподне
 18.00-18.30 Животињско царство
 19.00 Огласи (п)
 19.50 Огласи (п)
 20.00 Најава екипе и програма
 20.30-21.30 Кеџ
 22.00-23.55 Љубав преко жице

СПОРТ

БОЋАРИ МАИНА ПОНОВИЛИ ПРОШЛОГОДИШЊИ УСПЈЕХ

ОВЈЕРЕНА ДУПЛА КРУНА

● Послије шампионске титуле боћари>Maina освојили и Куп Југославије
 ● Најуспешнија сезона Васка Минића.

На боћарским теренима "Земуна", 25. октобра, боћари "Maina" освојили су и пехар намирењен побједнику Купа Југославије иако им се противник тога дана није појавио на боћарским зоговијима. Наиме, боћари "Земуна", освајачи Купа Србије, у знак протеста према Боћарском савезу Југославије, нису изашли на мегдан Будванима. Приликом додјеле побједничког пехара такмичари Земуна са члановима управе појавили су се на терену и уз честитке Будванима потврдили да се пехар потпуно заслужено поново нашао у рукама тренутно најбољег тима у Југославији.

На боћарским зоговијима

"Словенске плаže" почетком новембра одржано је и појединачно првенство Југославије у дисциплини: појединачни-класично. Послије више од двадесет година титула државног првака, која је једино недостајала у багатој збирци будванских боћара у овој дисциплини, припада Васку Минићу, који је у финалној борби савладао свог клупског друга Милутима Вуксановића. Седам дана касније тандем из "Maina" Васко Минић и Мирољуб Петковић наставили су са жетвом трофеја. На херцегновском "Шкверу" у дисциплини круг освојили су нову шампионску титулу.

Добри резултати боћара

Maina нису остали незапажени и ван Будве. Секретар спорта у Влади Црне Горе Славољуб Стијеповић пријмио је будванске шампионе и тренутно једне од најуспешнијих спортиста у нашој републици. Честитају им на успешним резултатима постигнутим у овој такмичарској години секретар Стијеповић у име Секретаријата, сходно Закону о спорту, додјелио је одговарајућу новчану награду и изразио спремност да за уређење и покривање боћарских терена на "Словенској плази" Секретаријат до краја године издвоји додатних 10.000 евра.

Драган Кларић

ЈОШ ЈЕДАН УСПЈЕХ АТЛЕТИЧАРКЕ ДАЛИБОРКЕ ДАВИДОВИЋ

СВЕ УЗ МАЛО ДОБРЕ ВОЉЕ

Наша суграђанка, атлетичарка Далиборка Давидовић након годину дана паузе вратила се на атлетску стазу и забиљежила нови успјех.

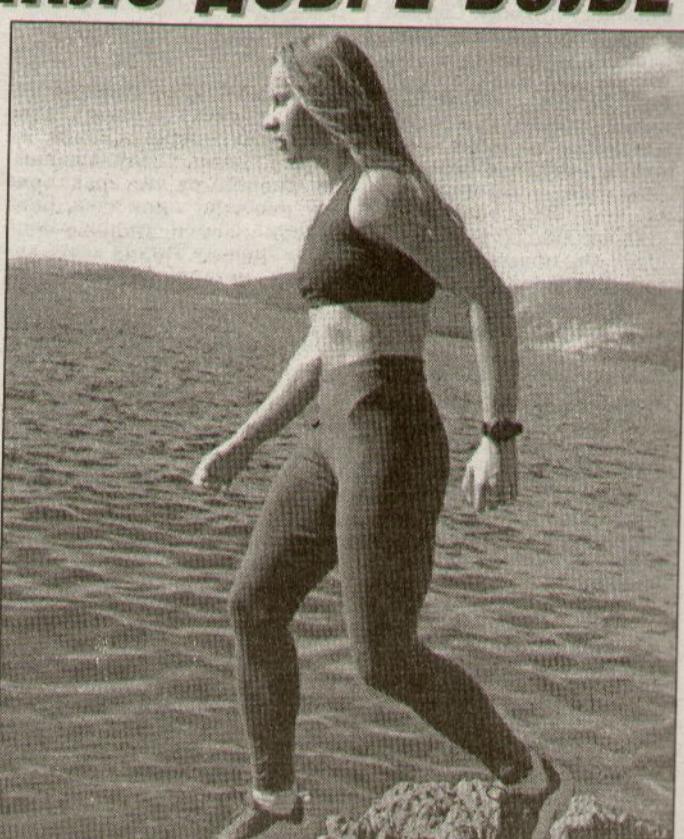
На IV Подгоричком интернационалном маратону одржаном 27. октобра, Далиборка Давидовић је освојила треће место у полумаратонској трци и стекла звање најбоље атлетичарке у Пирој Гори.

Она је за 14 сати 28 минута и 17 секунди прешла стазу Даниловград - Подгорица дугу 21 километар.

Атлетичарком се, како каже, бави из љубави, сама је свој тренер, а припремајући се за Подгорички маратон вјежбала је и по седам сати дневно, од чега је два сата проводила на атлетској стази у Бару и на Бечићкој плаžи. На свим маратонима Далиборка представља наш град, али јој је жеља да се организује и маратон у Будви јер, како каже, услови постоје само треба добро воља.

- На тај начин би покренули будванску омладину јер, без обзира на године и физичку спрему, веома битно је бавити се физичком активношћу. Будва има сјајне услове за организовање спортско-рекреативних манифестација у које би били укључени сви становници овог града. Уз мало добре воље то не би било тешко остварити. Али док се нешто не организује не треба губити вријеме већ вјежбати. Само мало добре воље и вјежбања дневно по сат времена доприноси бољем расположењу - поручује Далиборка.

Поред учешћа на Подгоричком маратону, у сезони 2002/2003. године Далиборка ће учествовати на кросевима у Југославији, Београдском

маратону који ће бити одржан у априлу следеће године, као и на многим атлетским митингима у Југославији и шире.

Далиборка Давидовић је два пута била трећа и једном другом на Подгоричком маратону.

На првенству Југославије прије три године заузела је треће место у дворани у полумаратонској трци од 3000 метара. На Београдском маратону одржаном 2000. године била је трећа у Југославији, односно седма у укупном

пласману. Далиборка је у Будву дошла прије двије године, а била је чланица атлетских клубова Младост из Костајнице, Црвена Звезда из Београда и Пролетер из Зрењанина.

Идејни је творац фитнес клуба "D & D Gym" у оквиру којег је основана женска екипа која се припрема за државно првенство у фитнесу које ће бити одржано 8. децембра у Вршцу.

Н. Рајковић

СПОРТ

МЕЂУНАРОДНА БРДСКА АУТОМОБИЛСКА ТРКА „БУДВА 2002“

ГОРАН АСАНОВИЋ РЕКОРДЕР СТАЗЕ БУДВА -ЛАПЧИЋИ

● Преко 20.000 љегалаца ћоред стазе Будва-Лапчићи уживало у вратомијама најбољих југословенских брдских возача ● Горан Асановић на њему својствен начин појављивао се са рекордима ● Жељко Банићевић у класи III у "хонди иншерти" још једном одржао јавни час за све поклонике аушто-машо сијорша

Последња трка за брдски шампионат Југославије - "Будва 2002", која се уједно бодовала за првенство Црне Горе и Куп Јадрана, била је истински спектакл, празнине за очи, незаборавни догађај за преко 20.000 заљубљеника у брзу вожњу, одважне возаче и металне љепотане. На званичном тренингу у суботу 26. октобра, Горан Асановић обарањем прошлогодишњег рекорда Италијана Масима Ђервасија (04:21,526) за читавих седам секунди (04:14,536), наговијестио је велика узбуђења на званичној вожњи, заказаној за сјутра дан у 12,00 часова. Само дај касније Асановић је поправио рекорд. Моћни BMW у рукама мајстора Горана Асановића стазу дугу девет километара прегазио је за 04:10,221, са невјероватних 11 секунди брже од прошлогодишњег рекорда. И његова овогодишња вјерна сијенка у истој класи Фрањо Кунчер са временом 04:14,619, био је бржи од рекорда Ђервасија.

У класи I, класи "југића", питање новог државног шам-

пиона одлучивало се на овој трци, па је зато била разумљива нервоза прије, за вријеме, посебно послије трке. Горан Вукчевић први је пролетио стазом оставивши иза себе за мање од 700 хиљадитих дјелова секунде Љубомира Богдановића. Међутим, побједник је био познат тек четири сата послије трке. Сумњајући да је мотор Вукчевићевог аутомобила "допингован" Симо Раичевић искористио је своје право и задражио да се мотор противника отвори. Тражио и платио, али није био у праву.

У наредној класи узбуђење око стазе стигло је до усјања. Ко ће бити нови шампион Југославије директно су одлучивали Будванин Петар Лучић и Данко Барак, члан "Ловћен Осигурања". На генералном тренингу све је указивало да је Барак ближе титули. Међутим, спорт је спорт. Да није неизвесност не би било ни спортског надметања. Не зависи увијек све од возача, много тога зависи од мотора. У тако нешто уздало су се оба такмичара, а понајвише навијачи Петра Лучића. Прије стarta бодово поравнати, послиje циља узданница "Ловћен Осигурања" у предности. Данко Барак постао је нови шампион

Најмање проблема имао је Жељко Банићевић у класи III. Посао око обезбеђивања шампионске титуле раније је вршио. У Будви није морао ни да вози. Са својом "хонди интегри" демонстрирао је све чаре ауто-мото спорта. Возио је за уџбенике и оборио прошлогодишњи рекорд стазе у овој класи Милутина Вушуровића за више од двије секунде. Ово је била и шеснаesta шампионска звјездica Жељка - Бата Банићевића.

ПЕТАР ЛУЧИЋ: Желио сам да побједом обрадујем будванску публику. Све сам урадио што је било до мене, више се није могло. Данко Барак има бољи аутомобил. Ја мог "пехко" још нисам укротио. Ове године малери су ме пратили из трке у трку, под тим утиком одвозио сам и ову трку.

ЖЕЉКО БАТО БАНИЋЕВИЋ: Ове године круг сам возио за Будву и подарио им шампионску титулу. Брдо возим за комије са Цетиња. Прошле године због болести нисам учествовао на будванској трци. Тек сада сам се увјерио да су приче које сам слушао о организацији прошлогодишње трке одиста истините. Мислим да сам својом вожњом допринио још већој дражи ове трке. Ово је истински празник југословенског аутомобилизма.

АНТЕ ДЕЛОИК: Ова спортска манифестија постала је дио нас, дио спортске Будве, дио Црне Горе. Послије овогодишње трке имамо обавезу да наредна буде још боља. У том правцу ових дана разговарао сам са породицом Комненовић, власницима престижне компаније "Интерспид" из Београда, око организације још једног аутомобилистичког спектакла. Ради се о претижном релију који ће се бодовати за првенство Европе. Данас сам још сигуруји да је аутомобилизам постао разлог више поновног доласка више хиљада љубитеља спорта у Будву. Поред спортских резултата то нам је управо и био циљ. Надам се да ћу се са већином њих видети поново, неког октобра, идуће године на истом мјесту.

На проглашењу најбољих,

Појављивање са рекордима - Горан Асановић

Радомир - Коко Бановић са унуком Слободаном уручује ћехар најмлађем шакмичару Филипу Николићу

међу подједнако добрим, у атријуму хотела "Александар" дуготрајним аплаузом сви учесници, без изузетка, честитали су се директору АМД "Будва" Анту Делојику, организатору трке, на још једном положеном испиту и то највећом оцјеном.

На свечаном уручењу на-

града, пехар најбољем возачу заслужено се нашао у рукама Горана Асановића (04:10,221), а пехар "Баћо Бановић" који се традиционално додељује најмлађем шакмичару припао је шеснаестогодишњем Филипу Николићу из Подгорице.

Драган Кларић

РЕЗУЛТАТИ

(04:40,016)

Екипни пласман:

- Ловћен Осигурање - Цетиње 45 бодова, 2. АМД Будва 37, АМД "Блајко Смиљанић" - Котор 25

Пласман спонзора:

- "Интерспид" - Београд 30 бодова, 2. "Ловћен Осигурање" Цетиње 30, 3. "Валволин" - Шабац 25

Кошаркаши Могрена се консолидовали и очекују боље резултате

НЕМА СТАБИЛНОСТИ КЛУБА БЕЗ СТАБИЛНОГ ФИНАНСИРАЊА

Четири побједе (против Рудара, Борца и Радничког у Будви и Полета у гостима) и три пораза (од Приморке и Ергонома у гостима и од Заставе код куће) билансу кошаркаша Могрена у првих седам кола Прве Б-савезне кошаркашке лиге. Резултат је могао бити и повољнији да није пропуштен прилика да се побиједи Приморка у другом колу у Бару и тако вежу побједе, али охрабрује што је Могрен побиједио у двије посљедње утакмице и што је, изгледа, дошао до правог тима и праве игре.

- У сезону смо ушли са великим минусом. Дуго су трајали преговори са Јубовићем око уступања мјеста у Првој Б-савезној лиги, а то је ријешено тек уочи почетка првенства. Касно дефинисање нашег статуса одразило се и на процес формирања тима - каже директор Могрена Јово Ђурашевић наводећи да је због тога знатно касније комплетирао тим, а гондован и тренер за нову сезону. - Касније смо у односу на остале екипе око мјесец дана, то се, свакако, одразило на наше игре, али сматрамо да смо сада консолидовали тим, статус је дефинисан, немамо тренутно веће финансијске тешкоће, па можемо очекивати и боље резултате клуба.

Кошаркаши Могрена се већ више година такмиче у Првој Б-савезној кошаркашкој лиги, са више или мање успјеха, али да би клуб постигао стабилније резултате треба и стабилно дефинисати његово финансирање.

- У оквиру новоосноване Монтенегро спорт фондаџије покушавамо да квалитетно ријешимо питање спонзорства. Неки црногорски клубови су то већ урадили, као рукометаши Ловћен Осигурања и Берана - каже Ђурашевић и додаје да треба створити стабилне услове за финансирање клуба, да његова судбина не зависи од сезоне до сезоне.

Иако се кад се помене КК Могрен мисли на први тим, у овом клубу постоји и успјешно ради млађе селекције. Пионири, кадети, јуниори, њих укупно око 50, такмиче се у Јужној регији, али су сачињени са недостатком простора. Немају слободне термине за тренинге у Медитеранском спортском центру, па им је једини могућност да "ускоче" у неки термин првог тима. Да би се колико толико ублажио недостатак простора млађе селекције КК Могрен ће и ове зиме користити једну халу на Јадранском сајму. Проблем је и стручни кадар који би радио са млађим категоријама. Зато клуб, по ријечима директора Ђурашевића, позива некадашње играче да се ако желе више ангажују у клубу, да помогну млађима, али да им не буде најбитнији материјални моменат, јер Могрен за те намјене не може издвојити знатнија средства.

КК Могрен тако, од сезоне до сезоне, саставља крај с крајем, надајући се да ће, ипак, за овај спорт у нашој општини створити повољнији услови с обзиром на његову популарност у земљи и свијету, имајући у виду да за то нису неопходна превелика средства.

В. М. С.

ШКОЛСКИ ФУДБАЛ ИМА БУДУЋНОСТ У СРБИЈИ И ЦРНОЈ ГОРИ

ШКОЛЕ РАСАДНИК ФУДБАЛЕРА

Почасни предсједник ФСЈ Миљан Мильјанић био је два дана гост и учесник на окупљању поводом финалних сусрета најбољих младих фудбалера, дјевојчица и дјечака, основних и средњих школа Србије и Црне Горе. То, финалино, надметање у организацији ФСЈ окупило је по пет најуспешнијих екипа са такмичења у оквиру Србије односно Црне Горе. Дјевојчице и дјечаци су се дружили, играли фудбал, у хотелу Фјорд "Ђускали" уз звуке модерних пјесама, а њихови учитељи и васпитачи, уз стручњаке из ФСЈ, расправљали о будућности фудбала у школама.

Искусни стручњак, инструктор ФИФА, Миљан Мильјанић говорио је на "округлом" столу, у хотелу Фјорд, о перспективи фудбала у школама и вељкој улози наставника на обучавању младих за овај спорт. Улога школе је, прихваћено је мишљење, ненадокнадива и Мильјанић се заложио да се, како школама тако и педагозима, помогне на стварању услова да млади фудбалски азбуку науче у школи.

Осим "петлића" из Бијељине, побједници по категоријама били су основници школе из Апатина и средњошколци из Медицинске школе из Београда, а код дјевојчица ученице основне школе "Вуко Јовановић", из Даниловграда и средњошколке из Ниша, које су, такође, одушевиле. Дакле, фудбал у школама успјешно је представљен кроз акцију ФСЈ у Котору, а у наредној години очекује се још масовнији поход ову акцију.

Д. Д.

МАРКЕТИНГ

КЊАЗ МИЛОШ дд

БУКОВИЧКА БАЊА - АРАНЂЕЛОВАЦ

ПРОДАЈНИ ЦЕНТАР

БУДВА

Минерална вода
Сокови

Пића других производача

Продајни центар у Ластви грбальској
тел. (086) 451-297, факс 452-518

Дисконт у Будви, ЦДС Подкошљун
тел. (086) 452-378

BUDITE SPONZOR
PRVOG TELETEKSTA
U CRNOJ GORI

TV Budva

MARKETING
086/ 454 - 811

Info 101

>>

SCI

BUDVA

VAŠ PARTNER

SHOP COMMERCE INTERNATIONAL

JUGODRVO RADANOVICI (082) 325-271

RK "KAMELIJA" KOTOR (082) 325-682

RK "BEOGRAD" BIJELO POLJE (084) 32-350

U SALONIMA NAMJEŠTAJA:

- SPAVACI SOBE
- GARNITURE
- KUHINJE
- TEPIŠI I ITISONI
- KANCELARIJSKI NAMJEŠTAJ
- LUSTERI I BIJELA TEHNIKA

ZA GOTOVINSKO PLAĆANJE 5-10% POPUSTA
KREDITI NA 12 MJESECI BEZ UČEŠĆA

VAŠ SCI BUDVA

Konoba
DONNA

Konoba Donna je tokom 30 godina
традиције постала simbol dobrog ukusa za
ljubitelje ribljih specijaliteta.

Telefon za rezervacije:

086/ 451-531

069-330-332

U srcu gradske luke.